

Plan Rozwoju i Konsolidacji Finansów
2010–2011
(Propozycje)

29 stycznia 2010 r.

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Spis treści:

1	WPROWADZENIE	3
2	WSTĘP.....	5
3	KONSOLIDACJA FINANSÓW PUBLICZNYCH	9
3.1	Wzmocnienie ram instytucjonalnych i organizacji finansów publicznych	9
3.1.1	Wprowadzenie reguły fiskalnej.....	9
3.1.2	Rozszerzenie zakresu informacji o zobowiązaniach publicznych.....	11
3.1.3	Poprawa jakości sprawozdawczości i planowania w zakresie sektora finansów publicznych.....	13
3.1.4	Efektywne planowanie wieloletnie i wdrażanie budżetu zadaniowego	14
3.1.5	Zwiększenie efektywności zarządzania procesem realizacji budżetu państwa	15
3.1.6	Poprawa zarządzania płynnością sektora publicznego (uwolnienie zamrożonych rezerw gotówkowych).....	16
3.2	Dokończenie reformy emerytalnej.....	17
3.2.1	Objęcie funkcjonariuszy i żołnierzy rozpoczynających służbę od 1 stycznia 2012r. powszechnym systemem emerytalnym, rentowym i chorobowym	17
3.2.2	Nowy wymiar rent z tytułu niezdolności do pracy dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. ..	19
3.2.3	Przegląd efektywności funkcjonowania II filaru emerytalnego	20
3.2.4	Zadania kluczowe dla pełnego uporządkowania systemu emerytalnego w Polsce ze względu na długoterminowe procesy społeczne i demograficzne.....	21
3.3	Poszerzenie bazy podatkowej.....	23
3.3.1	Ograniczenie uprawnień do zwolnienia z obowiązku stosowania kas fiskalnych.....	23
3.3.2	Ograniczenie odliczeń podatku VAT przy nabyciu samochodów z tzw. kratką oraz paliwa do tych samochodów.....	24
3.4	Prywatyzacja.....	25
3.4.1	Prywatyzacja przedsiębiorstw z udziałem Skarbu Państwa	25
3.4.2	Prywatyzacja nieruchomości rolnych Skarbu Państwa	27
4	PRIORYTETY ROZWOJOWE.....	29
4.1	Rozwój kapitału intelektualnego, edukacji, nauki i innowacyjności.....	29
4.1.1	Zapewnienie powszechności i dobrego poziomu wychowania przedszkolnego	29
4.1.2	Zwiększenie efektywności systemu oświaty	31
4.1.3	Usprawnienie systemu awansu zawodowego i wynagradzania nauczycieli	33
4.1.4	Poprawa efektywności kształcenia zawodowego i ustawicznego	35
4.1.5	Nowy model finansowania szkolnictwa wyższego	37
4.1.6	Racjonalizacja systemu wsparcia finansowego dla studentów i doktorantów	39
4.1.7	Zwiększenie współpracy nauki i biznesu oraz wsparcie sektora innowacyjnych technologii.....	40
4.2	Rozwój Polski Cyfrowej.....	42
4.2.1	Wspieranie rozwoju infrastruktury szerokopasmowej	42
4.2.2	Wzmocnienie sektora mediów elektronicznych tworzącego usługi i treści	44
4.2.3	Digitalizacja zasobów kultury, dziedzictwa narodowego, edukacyjnych i naukowych.....	46
4.3	Rynek pracy	48
4.3.1	Ułatwienie absolwentom wejścia na rynek pracy - program „Lepszy Start”	48
4.3.2	Ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej.....	49
4.4	Intensyfikacja wykorzystania środków UE	51
5	SPRAWNE I PRZYJAZNE PAŃSTWO	53
5.1	Usprawnienie funkcjonowania administracji.....	53

5.1.1	Wdrożenie systemu promowania, rozliczania i oceny pracy wykonanej dla innych niż macierzysta jednostek oraz umożliwienie konkurencji o zadania przez pracowników administracji.....	53
5.1.2	Optymalizacja modelu działania oraz procesów biznesowych realizowanych przez służby jednostek sektora rządowego	55
5.1.3	Reforma systemu poboru podatków.....	57
5.1.4	Eliminacja niepotrzebnych procedur administracyjnych oraz rozwijanie e-administracji.....	58
5.2	Usprawnienie funkcjonowania oraz zwiększenie przystępności wymiaru sprawiedliwości dla przedsiębiorców i obywateli	60
5.2.1	Usprawnienie funkcjonowania sądów.....	60
5.2.2	Stworzenie systemu bezpłatnej pomocy prawnej.....	62
5.3	Aktywizacja społeczności lokalnych i wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży	64

1 Wprowadzenie

Dla stworzenia lepszych warunków wychodzenia Polski ze spowolnienia gospodarczego kluczowe jest określenie celów i działań w perspektywie krótkoterminowej, w powiązaniu jednak z wyzwaniem i celami długookresowymi.

Przyjęty w listopadzie 2008 roku i realizowany przez Rząd Plan Stabilności i Rozwoju, wraz z innymi działaniami nakierowanymi na zapewnienie stabilności polskiej waluty oraz finansów publicznych, sprzężone z siłą przedsiębiorczości i adaptacyjności polskiej gospodarki, przyniosły w efekcie utrzymanie dodatniego wzrostu gospodarczego, najwyższego w Europie, na poziomie 1.7% PKB za 2009. Relatywnie dobra sytuacja na rynku pracy, ujawniła potransformacyjne siły gospodarki i kapitału ludzkiego – można mówić o fenomenie polskiego rynku pracy w kryzysie. Nie dość, że byliśmy w ubiegłym roku krajem o niskim przyroście bezrobocia, to równocześnie wzrosło zatrudnienie, szczególnie w usługach, a młode osoby wchodzące na rynek pracy umiejętnie dostosowywały się do wymagań rynku pracy i gospodarki. Podobnie jednak jak w wielu krajach, choć w dużo mniejszej skali, słabością i zagrożeniem stało się szybkie tempo przyrostu długu publicznego oraz wzrost deficytu sektora finansów publicznych. To dlatego, z myślą o przyspieszeniu procesów wzrostu gospodarczego, należy jasno sformułować na najbliższy, dwuletni okres - dwa cele.

Pierwszy, związany z uniknięciem zagrożeń rozwojowych, jakie mogłyby wynikać z narastania długu publicznego i deficytu sektora finansowego poza możliwości uniesienia go przez gospodarkę i państwo. Ograniczałoby to bowiem szanse na tworzenie nowych przewag konkurencyjnych polskiej gospodarki, jak i uniemożliwiłoby wejście na ścieżkę prowadzącą do przyjęcia Euro w Polsce. W tym właśnie celu sformułowane zostały w niniejszym dokumencie zadania dotyczące konsolidacji finansów publicznych, jako fundamentu przyszłego rozwoju Polski. Nie są to zadania łatwe w realizacji, część z nich przyniesie rezultaty dopiero w dalszej przyszłości, większość wymaga otwartego dialogu z partnerami społecznymi i opinią publiczną.

Po drugie, dla długoterminowego rozwoju, w perspektywie następnego okresu programowania w Unii Europejskiej (do 2020 roku), jak i w odpowiedzi na wyzwania przyszłości w horyzoncie 2030 – niezbędne jest stworzenie przesłanek dla budowy nowych przewag konkurencyjnych Polski i polskiej gospodarki.

Powinny one wiązać się z warunkami dla rozwoju kapitału intelektualnego (edukacja, nauka i innowacyjność, gospodarka oparta na wiedzy) i wzrostu potencjału kreatywności, co wynikać będzie także z osiągania celów zakładanych w projektach związanych z cyfryzacją. Szybkie upowszechnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu, nowy rynek usług informatycznych, cyfryzacja procesów gospodarczych i mediów – dobrze wdrażane – sprzyjać będą modernizacji gospodarki i poprawie kompetencji Polaków. Ale równie istotna jest poprawa stanowienia prawa oraz dobre wykorzystanie zmian w ustawodawstwie, by jeszcze silniej uwolnić swobodę przedsiębiorczości, czy wzmocnić sprawność wykorzystywania środków unijnych, bo stanowią one w nadchodzących dwóch latach kluczową wartość dodaną do sił rozwojowych gospodarki.

Działania te, wraz z wielkim planem inwestycji infrastrukturalnych oraz efektami konsolidacji finansów publicznych, wpłyną na zwiększenie zatrudnienia i rosnącą aktywność zawodową Polaków. A to ma najistotniejsze znaczenie zarówno dla stymulowania wzrostu gospodarczego, jak i zapewnienia równowagi w systemie zabezpieczenia społecznego.

Czynnikiem wspomagającym jest poprawa jakości funkcjonowania państwa, sprawna obsługa obywateli, wykorzystanie nowych technik i technologii informatycznych dla zwiększenia

wiarygodności państwa w oczach obywateli. Sprawniej i bardziej przyjaźnie funkcjonujące państwo poprawiać będzie zaufanie społeczne i zmieniać charakter polskiego kapitału społecznego na taki, który przyspieszyć może procesy przemian społecznych oraz rozwój. Polska ma unikalną szansę, by w dekadzie 2010-2020 być liderem w wielu dziedzinach, budując fundamenty pod długofalowe cele 2030 roku.

Przedstawiany Plan Rozwoju i Konsolidacji Finansów Publicznych na lata 2010-2011 tworzy zobowiązania dla Rządu na drugą część kadencji. Ale pamiętać trzeba, że znaczenie realizacji tych zobowiązań jest o wiele istotniejsze, sięga horyzontu czasowego najbliższych kilkunastu lat.

Założenia do zmian legislacyjnych dla wszystkich zaproponowanych w Planie projektów zostaną przyjęte przez Radę Ministrów do końca I półrocza 2010, a ustawy do końca roku. To zobowiązanie trudne, ale wykonalne, jeśli celem jest dobro wspólne: przyszłość Polski.

2 Wstęp

Po okresie wyjątkowo dobrej koniunktury w gospodarce światowej w latach 2004-2007 i pewnym jej pogorszeniu w 2008 r., w ubiegłym roku nastąpił wyraźny – i pierwszy od kilku dekad – spadek światowego PKB. Recesja swym zasięgiem objęła nie tylko kraje wysoko rozwinięte, które były źródłem kryzysu finansowego, lecz również dużą część należących do grupy *emerging markets* i rozwijających się. Z punktu widzenia Polski istotny był znaczący spadek aktywności na naszych głównych rynkach eksportowych, tj. w krajach strefy euro, Europy Środkowo – Wschodniej i Wspólnoty Niepodległych Państw. Oczekuje się, że w bieżącym roku u naszych partnerów handlowych nastąpi poprawa koniunktury, jednak tempo wzrostu gospodarczego będzie raczej umiarkowane i istotnie niższe w porównaniu z okresem sprzed kryzysu.

Kondycja polskiej gospodarki na tle innych krajów regionu, a także całej UE oraz grupy krajów OECD jest relatywnie korzystna, bowiem we wszystkich kwartałach 2009 r. tempo wzrostu PKB było dodatnie. W rezultacie Polska jest jedynym krajem UE, w którym nie wystąpiła recesja techniczna. Stosunkowo dobra kondycja polskiej gospodarki związana jest z utrzymującym się wysokim tempem wzrostu popytu konsumpcyjnego, poprawą salda wymiany handlowej z zagranicą oraz relatywnie niewielkim spadkiem inwestycji ogółem.

Poprawa bilansu handlowego ma źródło w mniejszym spadku polskiego eksportu niż importu. To z kolei wiąże się m.in. ze strukturą polskiego handlu zagranicznego: udział bardziej odpornych na zmiany koniunktury dóbr konsumpcyjnych w eksporcie jest znacząco wyższy niż w imporcie, w którym z kolei relatywnie większy jest udział dóbr inwestycyjnych, bardziej podatnych na wahania koniunktury. Do polepszenia bilansu handlowego przyczyniła się także poprawa konkurencyjności cenowej polskich producentów w wyniku znacznego osłabienia kursu złotego.

Kluczowe znaczenie dla utrzymania dodatniego wzrostu gospodarczego miała jednak ograniczona skala spowolnienia dynamiki spożycia. Jest to m.in. wynikiem dużego udziału w koszyku konsumpcyjnym Polaków dóbr pierwszej potrzeby, na które popyt reaguje w relatywnie niewielkim stopniu. W kierunku podtrzymania konsumpcji oddziaływał także impuls fiskalny związany z obniżeniem składki rentowej, zmianami stawek PIT, wprowadzeniem ulgi na dzieci oraz wysoką waloryzacją rent i emerytur. Ograniczenie spadku aktywności inwestycyjnej było natomiast możliwe dzięki znaczącemu przyspieszeniu wydatkowania środków unijnych, finansujących głównie duże inwestycje infrastrukturalne.

Skutki światowego kryzysu były dla polskiej gospodarki relatywnie mało dotkliwe także z powodu wciąż słabo rozwiniętego rynku finansowego, czego wyrazem jest m. in. udział kredytów dla sektora niefinansowego wynoszący niecałe 50% PKB w porównaniu do średniej w strefie euro na poziomie ok. 120%. Trudniejsze warunki pozyskania finansowania na rynku kredytowym w mniejszym zatem stopniu wpłynęły na sytuację polskich podmiotów gospodarczych niż w większości innych krajów UE.

Relatywnie dobra kondycja polskiej gospodarki nie oznacza jednak, że obecną sytuację należy oceniać pozytywnie. Głęboka recesja u najważniejszych partnerów handlowych Polski nie pozostaje bez wpływu na aktywność ekonomiczną naszego kraju. Spadek popytu zewnętrznego dotknął także producentów polskich towarów, których eksport silnie się obniżył. Pogarszająca się sytuacja finansowa przedsiębiorstw skutkuje redukcją zatrudnienia oraz ograniczeniem (lub nawet wstrzymaniem) aktywności inwestycyjnej. Polski rynek pracy wykazał się jednak dużą odpornością. Wzrost stopy bezrobocia był relatywnie niski

w stosunku do innych krajów Unii Europejskiej, a jej obecny poziom (8,8%¹) jest niższy niż średni w Unii Europejskiej, który wynosi 9,5%. Ponadto, w ostatnim roku odnotowano w Polsce rekordowo wysoki wskaźnik zatrudnienia. Poziom aktywności zawodowej wzrósł w III kwartale 2009 roku o 0,8 pkt. proc., do poziomu 55,4%.

Głębokie spowolnienie gospodarcze przyczyniło się do wzrostu deficytu sektora finansów publicznych. Polski rząd uniknął jeszcze większego pogorszenia nierównowagi finansów publicznych dzięki powstrzymaniu się od silnego wzrostu wydatków w 2009 r., których efektywność – w świetle dalszego zwiększenia długu publicznego i związanego z tym wzrostu kosztu pozyskania kapitału – byłaby co najmniej wątpliwa. Bieżące, dla większości zaskakująco dobre, wyniki polskiej gospodarki potwierdzają, że ta strategia okazała się słuszna.

Niemniej, chociaż opisany wyżej impuls fiskalny sprzyjał podtrzymaniu popytu krajowego w okresie spowolnienia, to równocześnie przyczynił się do wzrostu nierównowagi fiskalnej. W rezultacie, zgodnie z szacunkami, w 2009 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrósł do 7,2% PKB, z 3,6% PKB w 2008 r. W przypadku bardzo powolnego ożywienia w UE oraz niewielkiego przyspieszenia wzrostu w polskiej gospodarce, obniżenie deficytu byłoby możliwe dopiero po 2010 r. W takiej sytuacji zbyt szybkie i zbyt duże zacieśnienie fiskalne, jeszcze w 2010 r., mogłoby mieć charakter silnie procykliczny i spowodować zahamowanie tempa ożywienia gospodarczego.

Konsekwencją przekroczenia przez deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych jeszcze w 2008 r. wartości referencyjnej z Maastricht (3,0%) było podjęcie przez Radę Ecofin 7 lipca 2009 r. decyzji, na podstawie art. 104.6 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), o istnieniu w Polsce nadmiernego deficytu i równocześnie wydanie rekomendacji z art. 104.7 TWE, dotyczących redukcji nadmiernego deficytu. Zgodnie z rekomendacjami, Polska powinna do 2012 r. zredukować nadmierny deficyt w sposób wiarygodny i trwały. Jednocześnie, wzrost deficytu sektora finansów publicznych w Polsce był niższy niż w wielu innych krajach UE. Według szacunków Komisji Europejskiej w 2009 roku poziom deficytu sektora finansów publicznych przekroczy 10% w relacji do PKB, m.in. w Hiszpanii, Irlandii czy Wielkiej Brytanii, podczas gdy jego poziom w Polsce wyniesie 7,2% w relacji do PKB. Dodatkowo, całkowity dług publiczny Polski w relacji do PKB był w 2009 roku niższy niż wynosiła średnia dla wszystkich krajów Unii Europejskiej.

Kryzys nie jest jednak główną przyczyną tłumaczącą aktualną sytuację finansów publicznych w Polsce. W rzeczywistości nierównowaga fiskalna ma przede wszystkim podłoże strukturalne i jest wynikiem zaniechania reform w okresie dobrej koniunktury w latach poprzednich. Od połowy lat 90-tych XX w. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych utrzymywał się w Polsce średnio na poziomie 4,3% PKB, a jego przejściowe ograniczanie było przede wszystkim efektem dobrej koniunktury, bardzo rzadko natomiast działań ukierunkowanych na uzdrowienie finansów publicznych. W rzeczywistości nawet w okresie największego boomu gospodarczego nie udało się zbilansować wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych, co oznacza, że deficyt strukturalny pozostaje znacznie większy niż poziom spójny z tzw. średniookresowym celem budżetowym.² Jest to

¹ Dane za listopad 2009 r. wg Eurostat.

² Zgodny z europejskim Paktem Stabilności i Wzrostu średniookresowy cel budżetowy na poziomie 1% PKB odnosi się do deficytu strukturalnego. Oznacza to, że w okresie boomu gospodarczego spójny z tym celem nominalny wynik sektora instytucji rządowych i samorządowych powinien być dodatni. Utrzymujący się nawet w okresie silnego ożywienia znaczący deficyt wskazuje zatem na głęboką nierównowagę finansów publicznych, która ma podłoże strukturalne.

o tyle istotne, że dopiero taki poziom zapewnia funkcjonowanie automatycznych stabilizatorów, w sposób skutecznie łagodzący negatywne skutki spowolnienia gospodarczego, bez zagrożenia dla długookresowej stabilności finansów publicznych.

Strukturalne podłoże nierównowagi fiskalnej w połączeniu ze skutkami światowego kryzysu doprowadziły do szybkiego wzrostu długu publicznego w Polsce. W br. relacja długu publicznego do PKB niewątpliwie przekroczy pierwszy z ustawowych progów ostrożnościowych (50%), zbliżając się do kolejnego progu (55%), przy równoczesnym ryzyku przekroczenia go w roku kolejnym. Brak działań nakierowanych na uzdrowienie finansów publicznych przyczyniłby się do materializacji tego ryzyka, jak również do dalszego narastania zadłużenia i przekroczenia w kolejnych latach konstytucyjnej bariery 60% dla powyższej relacji.

Przekroczenie kolejnych progów ostrożnościowych wiązałoby się z koniecznością podjęcia coraz dalej idących działań sanacyjnych, które bez odpowiedniego przygotowania i zaplanowania byłyby bardzo dotkliwe dla społeczeństwa, gdyż mogłyby wymagać drastycznego i nagłego zmniejszenia wydatków socjalnych oraz zwiększenia obciążeń podatkowych. Rząd jest jednak zdeterminowany podjąć działania, które zapobiegą wystąpieniu takiego scenariusza.

W związku z tym konieczne jest jak najszybsze przygotowanie i wprowadzenie niezbędnych reform finansów publicznych, które w pierwszej kolejności doprowadzą do zmniejszenia nierównowagi fiskalnej, a następnie stworzą przestrzeń dla zwiększenia efektywności i poprawy struktury wydatków publicznych. Niestety, ze względu na zaniechania lat ubiegłych i ustawowe konsekwencje przekroczenia przez dług publiczny kolejnych progów ostrożnościowych, reform tych nie można odkładać do momentu wysokiej koniunktury i muszą być one rozpoczęte jeszcze w okresie wciąż niskiego wzrostu gospodarczego. Z jednej strony, wiąże się to z ryzykiem wystąpienia negatywnych efektów popytowych, które mogłyby utrudnić powrót polskiej gospodarki na ścieżkę szybkiego wzrostu. Z drugiej strony jednak, realizacja wiarygodnej konsolidacji fiskalnej i wiążąca się z tym perspektywa zbudowania zdrowych fundamentów długofalowego i stabilnego wzrostu gospodarczego, powinny przyczynić się do przyspieszenia ożywienia, w tym wzrostu aktywności inwestycyjnej i obniżenia kosztów jej finansowania.

Działania rządu będą nakierowane na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych skutków konsolidacji finansów publicznych i wzmocnienia jej pozytywnych efektów. Oznacza to konieczność stopniowej, ale konsekwentnej realizacji reform, co pozwoli na równoczesne zmniejszanie nierównowagi fiskalnej i ograniczenie skali ewentualnych negatywnych skutków dla ożywienia gospodarczego.

Kluczowe dla wiarygodności przedstawionej strategii konsolidacji będzie wzmocnienie jej ram instytucjonalnych. W tym celu rząd zaproponuje wprowadzenie nowych rozwiązań, w tym reguł fiskalnych, koncentrujących się na stronie wydatkowej sektora finansów publicznych oraz wzmocnionych działaniami uzupełniającymi. Trwałość tych rozwiązań powinna być zapewniona przez ich umocowanie w polskim ustawodawstwie, a efektywność zwiększona poprzez ich wkomponowanie w wiążące plany wieloletnie. Działania te zapewnią stabilność finansów publicznych w średnim i długim okresie poprzez utrzymanie deficytu strukturalnego finansów publicznych na poziomie średniookresowego celu budżetowego. Warunkiem koniecznym do osiągnięcia powyższego celu jest jednak wcześniejsze zmniejszenie nierównowagi finansów publicznych, co będzie wymagało podjęcia odpowiednich działań, wykraczających poza przedstawione w niniejszym *Planie*.

Ograniczenie deficytu strukturalnego sektora, a następnie wprowadzenie mechanizmów zapewniających jego stabilizację umożliwi nieskrępowane działanie automatycznych

stabilizatorów koniunktury w krótkim okresie, nakierowane na zmniejszenie wahań cyklicznych w gospodarce oraz będzie wspierać utrzymanie długu publicznego na bezpiecznym poziomie. Będzie to równocześnie spójne z obniżeniem deficytu sektora poniżej poziomu 3% PKB, co pozwoli na zdjęcie z Polski procedury nadmiernego deficytu, a tym samym spełnienie przez nasz kraj kryterium fiskalnego, które jest jednym z warunków uzyskania członkostwa w strefie euro. Wprowadzenie wspólnej waluty w możliwie szybkim terminie leży w interesie Polski. Przybliżenie momentu przyjęcia euro i związanego z tym wzrostu dobrobytu polskiego społeczeństwa będzie zatem kolejnym korzystnym efektem konsolidacji finansów publicznych.

Prowadzenie polityki fiskalnej w nowych uwarunkowaniach instytucjonalnych będzie możliwe tylko dzięki konsekwentnej realizacji reform koncentrujących się na ograniczeniu nadmiernych wydatków i poszerzeniu bazy podatkowej, co w przyszłości pozwoli na obniżenie obowiązujących krańcowych stawek podatkowych, a tym samym na zmniejszenie obciążeń fiskalnych dla zdecydowanej większości społeczeństwa. W najbliższym okresie powinno to objąć działania przedstawione w niniejszym *Planie* w części *Konsolidacja finansów publicznych*. Plan konsolidacji finansów publicznych obejmuje wzmocnienie instytucjonalnych ram organizacji finansów publicznych, dokończenie reformy emerytalnej, poszerzenie bazy podatkowej i prywatyzację. Realizacja *Planu* umożliwi równocześnie sprecyzowanie obecnie proponowanych i przygotowanie kolejnych działań mających sprzyjać długofalowej stabilności finansów publicznych.

Warto odnotować, iż charakter tych działań minimalizuje ryzyko wystąpienia niekorzystnych efektów popytowych w okresie wciąż dużej niepewności dotyczącej trwałości ożywienia gospodarczego. Co więcej, niektóre z nich powinny to ożywienie wręcz wzmacniać. Na przykład, przyspieszenie programu prywatyzacji nie tylko będzie sprzyjać ograniczeniu długu publicznego, lecz przede wszystkim będzie prowadzić do zmiany struktury własnościowej z państwowej na bardziej efektywną, prywatną. Działanie to ma zatem charakter prorozwojowy. Jest to bardzo istotne z punktu widzenia polityki gospodarczej rządu, której nadrzędnym celem jest zapewnienie dynamicznego i zdrowego rozwoju polskiej gospodarki. Potwierdzeniem tego jest dążenie do konsolidacji finansów publicznych przy równoczesnej konsekwentnej realizacji priorytetów rozwojowych polskiej gospodarki, którym poświęcono część czwartą niniejszego dokumentu. W zakres priorytetów rozwojowych wchodzi rozwój kapitału intelektualnego, edukacji, nauki i innowacyjności, wspieranie funkcjonowania rynku pracy, ułatwienia dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz działania na rzecz poprawy dostępu do szybkiego Internetu w Polsce i szerszego wykorzystania nowoczesnych technologii komunikacyjnych w administracji.

Wspieranie rozwoju i przedsiębiorczości Polaków wymaga aktywnej i efektywnej roli państwa w tych obszarach, gdzie obecność sektora publicznego jest niezbędna i nie może być zastąpiona przez sektor prywatny. Deregulacja, w tym ograniczanie barier prowadzenia działalności gospodarczej, poprawa funkcjonowania administracji i jej większe nakierowanie na potrzeby obywateli należą do grupy działań sprzyjających budowaniu sprawnego państwa, którym poświęcono ostatnią część niniejszego opracowania.

3 Konsolidacja finansów publicznych

3.1 Wzmocnienie ram instytucjonalnych i organizacji finansów publicznych

3.1.1 Wprowadzenie reguły fiskalnej

Cel:

Osiągnięcie trwałej stabilności finansów publicznych poprzez obniżenie, a następnie stabilizację deficytu strukturalnego finansów publicznych na poziomie średniookresowego celu budżetowego (MTO – medium-term objective)³. Powinno to zapewnić nieskrępowane działanie automatycznych stabilizatorów koniunktury, nakierowane na zmniejszenie wahań cyklicznych w gospodarce oraz sprzyjać utrzymaniu długu publicznego na bezpiecznym poziomie. Stabilność fiskalna jako integralna część stabilności makroekonomicznej powinna tworzyć sprzyjające warunki do podnoszenia tempa wzrostu potencjalnego PKB.

Narzędzia:

- Warunkiem koniecznym do osiągnięcia powyższego celu jest zmniejszenie nierównowagi finansów publicznych, tj. ograniczenie strukturalnego deficytu sektora finansów publicznych do – określonego w Programie Konwergencji – poziomu *średniookresowego celu budżetowego*, zgodnego ze zobowiązaniami Polski wynikającymi z Paktu Stabilności i Wzrostu. Osiągnięcie tego celu powinno chronić przed przekroczeniem przez nominalny deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych progu 3% PKB.
- Uzupełnienie istniejących obecnie ram instytucjonalnych dla prowadzenia polityki fiskalnej w Polsce poprzez wprowadzenie reguł wydatkowych (pierwszej o charakterze tymczasowym, zmniejszającej deficyt strukturalny do poziomu pożądanego, czyli średniookresowego celu, i drugiej, docelowej, służącej stabilizowaniu deficytu na nowym poziomie) oraz innych mechanizmów i zasad dotyczących strony wydatkowej sektora finansów publicznych w specjalnej *ustawie o stabilności finansów publicznych*. Ustawa będzie instrumentem poprawy wyniku sektora finansów publicznych, odpowiedzialności i dyscypliny fiskalnej w sensie makroekonomicznym. Nowe ramy instytucjonalne będą wspierać przejrzystość realizowanej polityki fiskalnej poprzez jasne określenie sposobów osiągania nakreślonych powyżej celów oraz dostarczą wsparcia dla planowanej konsolidacji fiskalnej przez wzmocnienie wiarygodności polityki fiskalnej i zwiększenie odpowiedzialności władz gospodarczych.
- Istotnym elementem powyższych rozwiązań jest wprowadzenie wiążących reguł wydatkowych (doraźnej i docelowej) wraz z przedstawieniem mechanizmów monitorowania i egzekwowania ich wypełniania. W szczególności, w przypadku reguły wydatkowej służącej obniżeniu deficytu strukturalnego, konieczne będzie bardzo silne ograniczenie wzrostu wydatków o charakterze uznaniowym, a więc niewynikających z istniejących ustaw regulujących wydatki publiczne, oraz silne ograniczenie powstawania nowych takich ustaw. Wzrost tych wydatków w najbliższych latach nie powinien przekraczać 1% w ujęciu realnym. By tworzyć jednak przestrzeń do dalszego zwiększania

³ Taki poziom deficytu strukturalnego jest spójny z nominalnym deficytem sektora instytucji rządowych i samorządowych na poziomie poniżej 3% w okresie całego cyklu koniunkturalnego.

wydatków o charakterze rozwojowym konieczne jest dalsze „odsztynianie” dzisiejszej struktury wydatków publicznych.

- Reguła docelowa stabilizująca deficyt strukturalny na docelowym poziomie będzie obejmować możliwie szeroki zakres wydatków sektora finansów publicznych, dzięki czemu zapewni wystarczający stopień swobody w kształtowaniu poszczególnych składowych ogólnego agregatu. Będzie ona miała charakter antycykliczny, będzie oparta w części realnej na wzroście gospodarczym w kilkuletnim okresie referencyjnym, a w części nominalnej na celu inflacyjnym. Ponadto może być w regule potrzebny dodatkowy element zmniejszania relacji wydatków publicznych do PKB do poziomu poniżej 40% PKB.
- Wzmocnienie samodyscypliny fiskalnej dysponentów budżetowych, a także autorów rozwiązań prawnych generujących trwale i sztywne wydatki budżetowe - poprzez zdefiniowanie katalogu odpowiednich mechanizmów prewencyjnych i korygujących. Te pierwsze będą dotyczyły stosowania procedur weryfikacji oceny skutków finansowych aktów prawnych jeszcze na etapie ich powstawania. W drugim przypadku chodzi o zapewnienie odpowiedniego zachowania dysponentów budżetowych już w trakcie obowiązywania aktu prawnego, polegającego na przestrzeganiu wyznaczonego limitu i określeniu konsekwencji jego przekroczenia. Mechanizmy takie powodowałyby stopniowe „odsztynianie” wydatków publicznych, sprzyjające zwiększaniu udziału wydatków rozwojowych.
- Wykorzystanie poprawy priorytetyzacji wydatków publicznych dzięki efektywnemu stosowaniu budżetu zadaniowego jako instrumentu wspomagającego zarządzanie w obszarze finansów publicznych oraz stopniowe wprowadzenie przeglądu wydatków, nakierowanego na ocenę obowiązujących planów budżetowych.
- Pomocniczym działaniem jest działanie 3.1.4. *Efektywne planowanie wieloletnie i wdrażanie budżetu zadaniowego*. Planowanie to powinno służyć: (1) jasnemu określeniu skutków dla dochodów i wydatków sektora finansów publicznych, wynikających z realizacji bieżącej polityki fiskalnej Rządu, (2) kontroli wprowadzania nowych programów budżetowych oraz (3) monitorowaniu wykonania budżetu w okresie wychodzącym poza pojedynczy rok budżetowy. W szczególności WPFPP powinien zawierać odpowiednie projekcje fiskalne oparte na konserwatywnych założeniach makroekonomicznych oraz zawierać analizę bilansu ryzyk w horyzoncie prognozy.

Adresaci:

Jednostki sektora finansów publicznych.

Skutki:

Wyjście z procedury nadmiernego deficytu i spełnienie kryterium fiskalnego z Maastricht. Zmniejszenie relacji wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB. Ustabilizowanie długu publicznego w relacji do PKB.

Zapewnienie nieskrępowanego działania automatycznych stabilizatorów koniunktury, nakierowanych na zmniejszenie wahań cyklicznych w gospodarce.

Organ odpowiedzialny:

Minister Finansów

3.1.2 Rozszerzenie zakresu informacji o zobowiązaniach publicznych

Cel:

Uwzględnienie w statystyce finansów publicznych skutków istnienia zobowiązań wynikających z funkcjonowania I i II filaru systemu emerytalnego poprzez rozszerzenie katalogu publikowanych danych o zobowiązaniach publicznych i długu publicznym.

Zwiększenie przejrzystości finansów publicznych.

Intensyfikacja dyskusji w UE i OECD na temat tzw. ukrytych zobowiązań publicznych, w szczególności o charakterze autonomicznym, i odpowiedniego rozróżniania i uwzględniania tego rodzaju zobowiązań w procesie unijnego nadzoru budżetowego określonego w Pakcie Stabilności i Wzrostu.

Narzędzia:

- Wprowadzenie do statystyki finansów publicznych miar zobowiązań publicznych, uzupełniających wobec podstawowej kategorii państwowego długu publicznego, w pełniejszy sposób oddających wysokość obecnych i przyszłych zobowiązań publicznych.

Zgodnie z obowiązującą definicją z art. 72 i 73 ustawy o finansach publicznych, państwowy dług publiczny (PDP) obejmuje zobowiązania sektora finansów publicznych z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych opiewających na wierzytelności pieniężne, zaciągniętych kredytów i pożyczek, przyjętych depozytów oraz wymagalnych zobowiązań, po wyeliminowaniu wzajemnych zobowiązań między jednostkami tego sektora.

Wielkość państwowego długu publicznego uwzględnia zobowiązania emerytalne w odniesieniu do II filaru (poprzez wpływ na potrzeby pożyczkowe państwa ubytku części składki emerytalnej trafiającej do OFE), nie uwzględnia natomiast zobowiązań emerytalnych z tytułu przyszłych wypłat emerytur z I filaru.

Obok państwowego długu publicznego, publikowane będą wartości zobowiązań obrazujące:

- skalę wieloletniego ciężaru fiskalnego nałożonego na obecne i przyszłe pokolenia pracujących i płacących podatki w wyniku już podjętych przez państwo zobowiązań – stanowiącego sumę zobowiązań państwa wobec stron trzecich, które będą musiały zostać w przyszłości spłacone poprzez wyższe podatki lub niższe wydatki. Ze względu na to, że to całkowite zobowiązania publiczne decydują o faktycznej sytuacji finansów publicznych, Polska mogłaby podjąć działania na forum europejskim, zwłaszcza w okresie swojej Prezydencji, aby tak zdefiniowane zobowiązania stały się częścią oficjalnych statystyk publicznych publikowanych także przez inne rządy oraz Eurostat, a w dalszej perspektywie by były one brane pod uwagę w rozszerzonej wersji Paktu Stabilności i Wzrostu (dzięki reformie emerytalnej Polska wypadła pod tym względem znacznie lepiej niż inne kraje UE). Zgodnie z obecną metodyką na zobowiązania te składałby się państwowy dług publiczny powiększony o zobowiązania publiczne systemu emerytalnego wynikające z zapłaconych składek (zdefiniowane jako suma stanów kont emerytalnych zarządzanych przez ZUS);
- skalę zobowiązań państwa wynikających bezpośrednio i pośrednio z systemu emerytalnego – na zobowiązania te składałaby się suma stanów kont emerytalnych zarządzanych przez ZUS i przez PTE;
- skalę zobowiązań państwa wynikających z podejmowanych na bieżąco decyzji politycznych, czyli bez wartości autonomicznych zobowiązań o charakterze długookresowym – na zobowiązania te składałaby się różnica między całkowitymi

zobowiązaniami publicznymi a zobowiązaniami emerytalnymi, odpowiadająca różnicy między państwowym długiem publicznym a sumą stanów kont emerytalnych zarządzanych przez PTE.

Adresaci:

Ekonomiści, rynki finansowe, obywatele.

Skutki:

Zwiększenie przejrzystości finansów publicznych poprzez monitorowanie wysokości zobowiązań publicznych z uwzględnieniem systemu emerytalnego, przy jednoczesnym utrzymaniu międzynarodowej porównywalności podstawowej kategorii państwowego długu publicznego.

Wprowadzenie dodatkowych miar zobowiązań o charakterze publicznym, w tym emerytalnych zobowiązań publicznych, traktujących w sposób jednolity mające taki sam charakter ekonomiczny składki emerytalne gromadzone w OFE i na indywidualnym koncie emerytalnym w ZUS, co wprowadza większą przejrzystość do finansów publicznych.

Prezentacja emerytalnych zobowiązań publicznych, które dotychczas były „ukryte”. Z jednej strony, spowoduje to ich „ujawnienie”, lecz z drugiej przedstawi Polskę w korzystnym świetle, gdyż w odróżnieniu od większości państw OECD, w Polsce zobowiązania publiczne (I filar) stanowią jedynie część zobowiązań emerytalnych, podczas gdy inna część zobowiązań emerytalnych (II filar) znalazła już odzwierciedlenie w wielkości długu publicznego.

Publikowanie pełnej informacji na temat zobowiązań publicznych nie zaliczanych do długu publicznego może spowodować, że inne państwa członkowskie UE również podążą w tym kierunku. W konsekwencji może to spowodować zmianę definicji stosowanej przez Eurostat w procedurze nadmiernego deficytu (EDP), w ramach Paktu Stabilności i Wzrostu oraz zmianę samej definicji długu. Polska na taką zmianę byłaby przygotowana z wyprzedzeniem. Jednak ewentualna redefinicja długu nie może mieć na celu uniknięcia ewentualnego przekroczenia progów ostrożnościowych z ustawy o finansach publicznych. Jeżeli miałyby ona nastąpić by zapewnić spójność z definicją, która nie uwzględnia zobowiązań emerytalnych (jak w większości krajów europejskich) to zmiana ta powinna zostać przeprowadzona po uzyskaniu efektów Planu Rozwoju i Konsolidacji Finansów i odsunięciu zagrożenia przekroczenia progów ostrożnościowych.

Organ odpowiedzialny:

Minister Finansów

3.1.3 Poprawa jakości sprawozdawczości i planowania w zakresie sektora finansów publicznych

Cel:

Poprawa jakości sprawozdawczości i planowania w sektorze finansów publicznych.

Narzędzia:

- Ujednolicenie i uspoźnienie wszystkich formularzy planistycznych i sprawozdawczych w formie elektronicznej, skrócenie terminów otrzymywania danych, uzyskanie możliwości identyfikowania transferów pomiędzy poszczególnymi jednostkami należącymi do sektora finansów publicznych i zgodności wielkości transferów oraz wypracowanie mechanizmów weryfikacji prognoz.
- Opracowanie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej.

Adresaci:

Jednostki sektora finansów publicznych.

Skutki:

Wdrożenie rozwiązań zwiększy skuteczność i efektywność monitoringu sytuacji finansowej jednostek sektora finansów publicznych oraz stworzy korzystniejsze warunki do efektywniejszego zarządzania finansami publicznymi.

Organ odpowiedzialny:

Minister Finansów we współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym i poszczególnymi jednostkami sektora finansów publicznych.

3.1.4 Efektywne planowanie wieloletnie i wdrażanie budżetu zadaniowego

Cel:

Zwiększenie efektywności zarządzania i wydatkowania środków publicznych oraz wiarygodności, przejrzystości i przewidywalności polityki fiskalnej poprzez powiązanie wydatków ze średnio i długookresowymi priorytetami rządu.

Zapewnienie możliwości oceny stopnia osiągnięcia tych celów za pomocą sprawozdawczości opartej na mierzeniu efektów działalności instytucji publicznych oraz skuteczności polityk.

Wzmocnienie przejrzystości polityk państwa.

Narzędzia:

- Pogłębiona analiza dotychczasowych efektów wprowadzania budżetu zadaniowego w wybranych resortach (MON, MI, MZ, MS) w celu wsparcia procesu optymalizacji decyzji alokacyjnych w latach 2010-11 oraz wykorzystania doświadczeń umożliwiających przyspieszenie wdrażania budżetu zadaniowego w instytucjach publicznych.
- Przygotowanie narzędzia umożliwiającego pogłębioną analizę efektywności wydatków dla wybranych funkcji państwa (zarządzanie finansami państwa oraz kultura fizyczna i sport).
- Przygotowanie w układzie zadaniowym Wieloletniego Planu Finansowego Państwa.

Adresaci:

Jednostki sektora finansów publicznych.

Skutki:

Optymalizacja decyzji alokacyjnych dotyczących całości wydatków publicznych oraz zwiększenie stabilności polityki fiskalnej państwa.

Organ odpowiedzialny:

Minister Finansów we współpracy ze wszystkimi Ministrami.

3.1.5 Zwiększenie efektywności zarządzania procesem realizacji budżetu państwa

Cel:

Zwiększenie efektywności zarządzania procesem realizacji budżetu państwa poprzez usprawnienie przepływu informacji z zakresu planowania, wykonania i sprawozdawczości budżetu państwa pomiędzy dysponentami środków budżetu państwa i Ministerstwem Finansów oraz optymalizacja zarządzania wolnymi środkami budżetowymi i bankowej obsługi budżetu państwa.

Narzędzia:

- Kontynuacja wdrażania Informatycznego Systemu Obsługi Budżetu Państwa (TREZOR) usprawniającego przepływ informacji pomiędzy dysponentami środków budżetu państwa i Ministerstwem Finansów oraz umożliwiającego zarządzanie wolnymi środkami finansowymi i optymalizację bankowej obsługi budżetu państwa.
- Opracowanie koncepcji jednolitego systemu prowadzenia rachunkowości dla państwowych jednostek budżetowych, umożliwiającego zwiększenie efektywności zarządzania procesem realizacji budżetu państwa. Obecnie każda państwowa jednostka budżetowa prowadzi odrębną księgowość, niezależną od księgowości budżetu państwa. Informacje o wykonaniu budżetu państwa przekazywane są do Ministerstwa Finansów w postaci comiesięcznych sprawozdań. Powoduje to ograniczenie zakresu informacji wyłącznie do danych sprawozdawczych, opóźnienie w dostępie do tych informacji oraz brak możliwości bieżącego monitoringu danych z poziomu Ministerstwa Finansów i dysponentów nadrzędnych. Niezbędna może się okazać również rewizja zasad bankowej obsługi budżetu państwa w celu zapewnienia spójności z opracowaną koncepcją rachunkowości dla budżetu państwa oraz usprawnienia zarządzania wolnymi środkami budżetowymi.
- Dostosowanie oraz rozbudowa funkcjonalności systemu TREZOR, aby umożliwić prowadzenie scentralizowanej rachunkowości wszystkim dysponentom środków budżetowych, co m. in. będzie miało wpływ na zarządzanie środkami budżetowymi z poziomu Ministerstwa Finansów oraz umożliwi wgląd do wszystkich danych państwowych jednostek budżetowych, centralizację danych i dostęp do nich w trybie *on-line*.
- Przygotowanie dysponentów środków budżetowych i Ministerstwa Finansów do zmian wynikających z powyższych działań.

Adresaci:

Dysponenci środków budżetowych, Ministerstwo Finansów.

Skutki:

Korzyści związane z bezpośrednim dostępem do informacji z systemu finansowo-księgowego wszystkich dysponentów oraz szybkim przepływem informacji pomiędzy nimi i Ministerstwem Finansów.

Wdrożenie jednolitego systemu do prowadzenia rachunkowości oraz optymalizacja zarządzania wolnymi środkami budżetowymi przyniesie korzyści finansowe w wysokości ok. 100 mln zł rocznie.

Organ odpowiedzialny:

Minister Finansów we współpracy ze wszystkimi Ministrami.

3.1.6 Poprawa zarządzania płynnością sektora publicznego (uwolnienie zamrożonych rezerw gotówkowych)

Cel:

Zmniejszenie kosztów obsługi długu Skarbu Państwa.

Obniżenie poziomu długu publicznego poprzez zmniejszenie potrzeb pożyczkowych Skarbu Państwa (SP), wynikające z wykorzystania aktywów finansowych jednostek sektora finansów publicznych w zarządzaniu płynnością budżetu państwa.

Narzędzia:

- Wprowadzenie obowiązku lokowania wolnych środków wybranych jednostek sektora finansów publicznych w formie depozytu (na rachunkach) prowadzonego przez Ministra Finansów. Obecnie znaczna część środków jednostek sektora finansów publicznych, tj. kilkanaście do 20 mld zł, jest lokowana w sektorze bankowym, co powoduje powstanie niepotrzebnych kosztów.

Adresaci:

Państwowe fundusze celowe, państwowe osoby prawne, agencje wykonawcze, Narodowy Fundusz Zdrowia.

Skutki:

Obniżenie poziomu długu publicznego począwszy od 2010 r. o ok. 14,6 mld zł (ok. 1,1% PKB) średnio w roku i 14,4 mld zł na koniec roku 2010, poprzez wykorzystanie aktywów wybranych jednostek sektora do finansowania potrzeb pożyczkowych innych jednostek, w tym także budżetu państwa. Konsolidacji w ramach sektora finansów publicznych ulegnie dług SP z tytułu depozytów przyjętych od jednostek sektora; środki te czasowo obniżą emisję skarbowych papierów wartościowych.

Obniżenie wydatków budżetu państwa w związku z faktem, że oprocentowanie lokat byłoby niższe niż rentowność skarbowych papierów wartościowych emitowanych w celu finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa. Oszczędności z tego tytułu są szacowane na ok. 167 mln rocznie (w cenach roku 2009).

W przypadku pełnej realizacji działania *Prywatyzacja przedsiębiorstw z udziałem Skarbu Państwa*, poprawa zarządzania płynnością sektora publicznego pozwoliłaby na obniżenie długu publicznego średnio o ok. 10,2 mld zł w 2010 r. oraz o ok. 5,6 mld zł na koniec 2010 r., a oszczędności z tytułu mniejszych kosztów obsługi długu wyniosłyby ok. 117 mln w 2010 r., a w kolejnych latach 84 mln zł rocznie (w cenach roku 2009).

W szczegółowych rozwiązaniach i harmonogramie należy uwzględnić wpływ działania na płynność finansową Banku Gospodarstwa Krajowego, w tym w kontekście obowiązujących go nadzorczych norm płynności. Depozyty sektora publicznego stanowią główne źródło finansowania działalności własnej BGK (tj. z wyłączeniem funduszy powierzonych BGK w zarządzanie). Na 18.01.2010 r. wartość środków klientów strategicznych sektora publicznego (z wyłączeniem MF) w BGK wynosiła 11,7 mld zł.

Organ odpowiedzialny:

Minister Finansów we współpracy ze wszystkimi Ministrami

3.2 Dokończenie reformy emerytalnej

3.2.1 Objęcie funkcjonariuszy i żołnierzy rozpoczynających służbę od 1 stycznia 2012r. powszechnym systemem emerytalnym, rentowym i chorobowym

Cel:

Uregulowanie systemu emerytalnego, rentowego i chorobowego służb mundurowych w taki sposób, aby realizując swoje cele w mniejszym stopniu obciążał finanse publiczne.

Zachęcenie doświadczonych funkcjonariuszy i żołnierzy do dłuższej służby oraz przekwalifikowania zawodowego już w trakcie służby.

Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zwiększenie zatrudnienia.

Narzędzia:

- Objęcie funkcjonariuszy i żołnierzy rozpoczynających służbę od 1 stycznia 2012 r. zasadami powszechnego systemu emerytalnego.
- Wprowadzenie precyzyjnych regulacji dotyczących dopuszczalnego wieku w służbie wojskowej z uwzględnieniem zasad dotyczących szczególnych warunków służby.
- Skierowanie dodatkowych środków finansowych na program przekwalifikowania zawodowego dla funkcjonariuszy i żołnierzy, którzy osiągnęli 45 rok życia oraz wprowadzenie we współpracy z ZUS monitoringu funkcjonowania programu. Funkcjonowanie tego systemu będzie szczególnie istotne po roku 2030, kiedy pierwsze roczniki funkcjonariuszy i żołnierzy zostaną objęte zasadami powszechnego systemu emerytalnego.
- Objęcie funkcjonariuszy i żołnierzy rozpoczynających służbę od 1 stycznia 2012 roku powszechnym systemem rentowym i chorobowym poprzez ujednoczenie zasad orzecznictwa i wymiaru świadczeń nie związanych z pełnioną służbą. Świadczenia wynikające ze zdarzeń związanych z pełnioną służbą, w tym renty wypadkowe i część świadczeń rentowych pozostałyby objęte obecnymi uregulowaniami.
- W odniesieniu do wszystkich funkcjonariuszy i żołnierzy ujednoczenie zasad orzecznictwa rentowego i chorobowego z powszechnym systemem ubezpieczenia rentowego i chorobowego.

Adresaci:

Funkcjonariusze Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Więziennej i żołnierze, którzy zostaną przyjęci do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 2012 r. oraz wszyscy funkcjonariusze i żołnierze w zakresie ujednoczenia zasad orzecznictwa rentowego i chorobowego.

Skutki:

Stopniowe ujednoczenie systemu emerytalnego służb mundurowych z powszechnym systemem emerytalnym. W związku z objęciem nowymi regulacjami żołnierzy i funkcjonariuszy rozpoczynających służbę od 2012 r., należy oczekiwać, że wygaszenie systemu zabezpieczenia emerytalnego służb mundurowych nastąpi do roku 2040 (w tym roku przejdzie na emeryturę ostatni ubezpieczony w obecnym systemie).

Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zwiększenie zatrudnienia.

Oszczędności dla finansów publicznych, które pojawią się głównie po roku 2020 r. W 2060 r. wyniosą one nawet 16–17 mld (w cenach z 2009 r.).

Skutki finansowe (koszty z minusem, oszczędności z plusem) włączenia funkcjonariuszy i żołnierzy rozpoczynających służbę od 1 stycznia 2012 r. do powszechnego systemu emerytalnego, rentowego i chorobowego w cenach 2009 (w mln zł)

	Razem		Objęcie funkcjonariuszy i żołnierzy zasadami powszechnego systemu emerytalnego		Objęcie funkcjonariuszy i żołnierzy powszechnym system rentowym	Objęcie funkcjonariuszy i żołnierzy powszechnym ubezpieczeniem chorobowym	Dodatkowy program przekwalifikowania zawodowego funkcjonariuszy i żołnierzy
	Wg metodologii i ESA 95	Wg metodologii i krajowej	Łącznie wg metodologii ESA 95 (OFE poza SFP)	Łącznie wg metodologii krajowej (OFE w SFP)			
2012	-26	4	-29	0	1	2	0
2013	-48	12	-59	0	7	5	0
2014	-71	24	-95	0	17	8	0
2015	-93	44	-136	0	33	11	0
2016	-112	71	-184	0	57	15	-1
2017	-128	108	-237	0	90	20	-1
2018	-139	157	-295	0	133	25	-1
2019	-146	214	-360	0	186	30	-2
2020	-138	283	-421	0	251	35	-3
2025	82	886	-804	0	835	67	-16
2030	897	2 193	-1 082	213	1 923	108	-51
2035	-267	1 638	-351	1 554	b.d.	158	-75
2040	1 935	4 577	1 786	4 427	b.d.	220	-70
2045	5 307	8 741	5 084	8 517	b.d.	294	-70
2050	9 434	13 261	9 135	12 963	b.d.	369	-70
2055	13 394	15 699	13 055	15 359	b.d.	409	-70
2060	17 129	16 237	16 757	15 865	b.d.	441	-70

* Założono, że dodatkowym programem przekwalifikowania zawodowego byłoby objęcie wszyscy funkcjonariusze i żołnierze, którzy rozpoczną służbę od 1 stycznia 2012 r. osiągają wiek 45 lat, a wydatki na przekwalifikowanie jednego funkcjonariusza wyniosłyby 10 tys. zł.

Organ odpowiedzialny:

Ministerstwa: Pracy i Polityki Społecznej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Obrony Narodowej i Sprawiedliwości.

3.2.2 Nowy wymiar rent z tytułu niezdolności do pracy dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.

Cel:

Ujednoczenie zasad naliczania rent z zasadami wyliczania świadczeń emerytalnych w nowym systemie emerytalnym.

Narzędzia:

- Modyfikacja podstawy obliczenia renty z tytułu niezdolności do pracy tak, aby była nią suma zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne i kapitału początkowego, zapisanych na koncie ubezpieczonego prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku osób, które są członkami otwartych funduszy emerytalnych, kwota składek na ubezpieczenie emerytalne podlegałaby podwyższeniu współczynnikiem korygującym 19,52/12,22, stanowiącym relację pełnej wysokości składki emerytalnej (19,52% podstawy wymiaru), do wysokości składki emerytalnej, która jest zapisana na koncie ubezpieczonego.
- Zmiana metody obliczania wysokości renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy tak, aby kwota obliczona nową metodą była równa kwocie uzyskanej przez podzielenie kapitału zapisanego na indywidualnym koncie ubezpieczonego przez dalsze trwanie życia osoby w wieku np. 60 lat. Renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy wynosiłaby 75% tej kwoty. Przyjęcie do obliczeń dalszego trwania życia osoby w wieku 60 lat będzie zapobiegać różnicowaniu wysokości rent ze względu na wiek i płeć.
- Zachowanie obecnie obowiązujących zasad gwarantowania wypłaty świadczenia w minimalnej wysokości.

Adresaci:

Osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r., ubezpieczone na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Skutki:

Zapobieżenie możliwości wystąpienia sytuacji, w której przejście na rentę mogłoby być bardziej opłacalne niż praca do emerytury.

Zmniejszenie wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Szacunki skutków finansowych są przedstawione w poniższej tabeli.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Spadek wydatków FUS (w mln zł)	8	41	94	167	254	422	581	814	1036	1325	1600

Obliczenia na podstawie danych ZUS (w cenach z 2009 r.)

Organ odpowiedzialny:

Minister Pracy i Polityki Społecznej.

3.2.3 Przegląd efektywności funkcjonowania II filaru emerytalnego

Cel:

Zwiększenie efektywności funkcjonowania funduszy emerytalnych.

Rozwiązanie problemu narastania księgowej wysokości długu publicznego generowanego w związku z odmienną klasyfikacją składek emerytalnych gromadzonych w OFE i na indywidualnym koncie emerytalnym w ZUS.

Narzędzia:

- Debata i wspólna praca ekspertów rządowych, związkowych, przedstawicieli pracodawców, funduszy emerytalnych, ekonomistów i specjalistów od rynków finansowych.
- Zagwarantowanie, że gromadzone zgodnie z zawartymi umowami środki członków OFE nie będą zmieniały przeznaczenia.
- Wprowadzenie zewnętrznego benchmarku do oceny efektywności inwestycji otwartych funduszy emerytalnych – obecna metodyka benchmarku odnosząca się do ważonego średniego wyniku osiąganego przez wszystkie OFE, zachęca zarządzających funduszami do powielania strategii największych graczy na rynku.
- Zmiana zasad wynagradzania powszechnych towarzystw emerytalnych, tak by w większym stopniu wynagradzać za osiągnięte w dłuższym okresie wyniki oraz karać za nieosiągnięcie benchmarku.
- Wprowadzenie zakazu akwizycji i reklamy oraz dalsze obniżenie opłat pobieranych przez powszechne towarzystwa emerytalne.
- Wprowadzenie w ramach OFE subfunduszy, których ryzyko byłoby dostosowane do fazy życia osoby oszczędzającej na emeryturę – w okresie ok. 10 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego aktywa powinny być lokowane w większym stopniu w instrumenty o stałej stopie zwrotu.
- Opracowanie i wdrożenie strategii wyjścia z limitów inwestycyjnych OFE.
- Dodatkowe zwiększenie możliwości inwestowania środków należących do osób młodszych w krajowe i zagraniczne akcje, które to inwestycje cechuje znacznie wyższa oczekiwana stopa zwrotu (przy jednoczesnej większej jej zmienności).

Adresaci:

Członkowie OFE, PTE.

Skutki:

Utrzymanie poczucia bezpieczeństwa u członków OFE.

Zwiększenie wysokości przyszłych emerytur, w tym zwłaszcza dzięki działaniom mającym na celu zwiększenie długookresowych stóp zwrotu (zniesienie limitów inwestycyjnych, zwiększenie agresywności inwestowania środków należących do osób młodych). Przykładowo dla osoby oszczędzającej 40 lat przechodzącej na emeryturę w wieku 65 lat, zwiększenie długookresowej stopy zwrotu w II filarze o każde 0,5% powoduje zwiększenie wysokości przyszłej emerytury o ok. 187 zł miesięcznie.

Zwiększenie przejrzystości finansów publicznych oraz utrzymanie zaufania do systemu emerytalnego.

Organ odpowiedzialny:

Rada do spraw Gospodarczych przy Prezesie Rady Ministrów

3.2.4 Zadania kluczowe dla pełnego uporządkowania systemu emerytalnego w Polsce ze względu na długoterminowe procesy społeczne i demograficzne

Cel:

Sprostanie długoterminowym wyzwaniom społecznym i demograficznym

Narzędzia:

- Rozpoczęcie debaty nad stopniowym i ewolucyjnym podniesieniem i zrównaniem wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn, które nie dotyczyłyby jednak osób w wieku wyższym niż 55 lat oraz powiązaniem wysokości opłacanych przez rolników podatków i składek z wysokością uzyskiwanych przez nich dochodów.
- Wybór modelu i kalendarza stopniowego podnoszenia i zrównywania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn, z ew. wykorzystaniem rozwiązań elastycznych.
- Precyzyjne ustalenie kluczowych definicji: kim jest rolnik, co to jest gospodarstwo rolne oraz czym są koszty w rolnictwie oraz rozpoczęcie debaty nad powiązaniem opłacanych przez rolników podatków i składek z wysokością uzyskiwanych przez nich dochodów. Rozwiązanie to umożliwiłoby objęcie rolników, m. in. takimi elementami polityki fiskalnej państwa jak ulga na dzieci oraz ulga internetowa.
- Rozpoczęcie debaty nad przeprowadzeniem ewolucyjnej reformy systemu ubezpieczenia emerytalno-rentowego rolników (z zachowaniem instytucji KRUS – **należy podkreślić, że przedstawione propozycje w żadnej mierze nie zmierzają do likwidacji KRUS**), poprzez powiązanie wysokości składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe z wysokością rzeczywiście opłacanych dochodów, uzależnienie wysokości emerytury od składek wpłaconych w okresie aktywności zawodowej oraz długości oczekiwanego dalszego trwania życia dla *osób w wieku osoby przechodzącej na emeryturę* oraz wprowadzenie instrumentu dopłaty do emerytury minimalnej osobom o wymaganym stażu ubezpieczenia, których zgromadzone składki są jednak niewystarczające do sfinansowania emerytury na poziomie przysługującym osobom ubezpieczonym w powszechnym systemie emerytalnym.

Należy podkreślić, że choć zmiany te byłyby finansowo neutralne dla zdecydowanej większości gospodarstw rolnych, ich wprowadzenie umożliwiłoby swobodny przepływ osób między systemem powszechnym i rolniczym. **Dzięki wprowadzeniu tego instrumentu możliwe stanie się łączenie ubezpieczenia w KRUS z ubezpieczeniem w ZUS, np. w przypadku podejmowania niskopłatnej pracy najemnej przez osoby pracujące w gospodarstwach rolnych.**

- Zapewnienie przeznaczenia części oszczędności **powstałych w wyniku wprowadzenia reformy systemu ubezpieczenia społecznego rolników** na stworzenie programu „**równe szanse**”. Program ten będzie skierowany do mieszkańców obszarów wiejskich z terenów o dominującym udziale małych, niskodochodowych gospodarstw rolnych i będzie opierał się na instrumentach:
 - sprzyjających powstawaniu żłobków i przedszkoli wypełniających wysokiej jakości funkcje edukacyjne (o małej liczebności grup);
 - stypendiach dla młodzieży wiejskiej;
 - ułatwiających przekwalifikowanie zawodowe;
 - dopłatach do transportu publicznego, tak by ułatwić dojazdy do pracy z terenów wiejskich;
 - zapewniających bardzo tani Internet na wsi.

Adresaci:

Opinia publiczna i wszyscy interesariusze

Skutki:

Wypracowanie konkretnych rozwiązań ze wszystkimi interesariuszami

Organ odpowiedzialny:

Rada Ministrów

3.3 Poszerzenie bazy podatkowej

3.3.1 Ograniczenie uprawnień do zwolnienia z obowiązku stosowania kas fiskalnych

Cel:

Uszczelnienie systemu VAT oraz – jako efekty pośrednie – uszczelnienie opodatkowania dochodów i czasu pracy w zawodach medycznych.

Narzędzia:

- Wprowadzenie obowiązku stosowania kas fiskalnych przez prawników i lekarzy oraz przez osoby wykonujące niektóre inne zawody (lista zawodów i czynności zwolnionych z obowiązku stosowania kas fiskalnych nie była zmieniana od 2 lat).

Adresaci:

Podatnicy obecnie zwolnieni z obowiązku stosowania kas fiskalnych.

Skutki:

Zmniejszenie szarej strefy i zwiększenie wpływów z podatków dochodowych.

W pierwszym okresie wpływ działania na dochody z VAT będzie ujemny (ok. 120 mln zł), co jest spowodowane przepisami o zwrocie nakładów na pierwszą kasę (do 700 zł, nie więcej niż 90% kosztów zakupu kasy).

Organ odpowiedzialny:

Minister Finansów

3.3.2 Ograniczenie odliczeń podatku VAT przy nabyciu samochodów z tzw. kratką oraz paliwa do tych samochodów

Cel:

Ograniczenie narastania ujemnego dla budżetu państwa skutku (wzrostu odliczeń podatku naliczonego) wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-414/07 Magoora sp. z o. o.

Narzędzia

- Wprowadzenie ograniczenia odliczenia podatku naliczonego przy nabyciu samochodów z tzw. kratką do 60% kwoty z faktury, nie więcej niż 6 tys. zł i całkowitego zakazu odliczania podatku naliczonego przy nabywaniu paliwa do napędu tych samochodów. W celu ograniczenia prawa do odliczania podatku naliczonego przy nabyciu samochodów z tzw. kratką, strona polska wystąpiła do Komisji Europejskiej o zastosowanie derogacji w stosowaniu wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-414/07 Magoora sp. z o. o. W celu ograniczenia prawa do odliczania podatku naliczonego przy nabyciu paliwa do napędu tych samochodów podjęto działanie w trybie uzgodnień z Komisją Europejską, które zostało zaaprobowane 30 września 2009 r. Ograniczenia odliczeń w obu przypadkach będą wymagały zmiany w ustawie o podatku od towarów i usług.

Adresaci:

Podatnicy VAT nabywający samochody z tzw. kratką.

Skutki:

Uniknięcie narastania ujemnych skutków dla budżetu państwa (wzrostu odliczeń podatku naliczonego przy zakupie samochodów z „kratką” i paliw do napędu tych samochodów) w szacunkowej wysokości (mln zł, w cenach z 2009 r.):

2010	2011	2012
588	1 727	1 965

Organ odpowiedzialny:

Minister Finansów

3.4 Prywatyzacja

3.4.1 Prywatyzacja przedsiębiorstw z udziałem Skarbu Państwa

Cel:

Istotne przyspieszenie prywatyzacji, co pozwoli na wzrost udziału bardziej efektywnej własności prywatnej w gospodarce oraz ograniczenie przyrostu długu publicznego.

Narzędzia:

- Większe wykorzystanie możliwości wprowadzonych nowelizacją z 19 grudnia 2008 r. ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji z dnia 30 sierpnia 2006 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 17, poz. 1397 z późn. zm.), w szczególności realizacja procesu prywatyzacji z większym wykorzystaniem giełdy oraz aukcji ogłoszonej publicznie, w tym także w odniesieniu do spółek, w których udział Skarbu Państwa w kapitale wynosi nawet 100%.
- Dopuszczenie możliwości prowadzenia prywatyzacji w trybie aukcji elektronicznej, która została wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów z 28 lipca 2009 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 127, poz. 1054).
- Obniżenie odpisów z wpływów z prywatyzacji na Fundusz Reprywatyzacji z dotychczasowych 5% do 1,5% oraz na Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców z 15% do 3%, zgodnie z projektem nowelizacji ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji.
- Wprowadzenie obowiązku przekazywania nadwyżki środków zgromadzonych na rachunku Funduszu Reprywatyzacji na przychody budżetu państwa.
- Wprowadzenie możliwości przekazywania przez Ministra Skarbu Państwa na przychody budżetu państwa nadwyżki środków zgromadzonych na rachunku Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców.
- Zastąpienie już w 2010 r., poprzez zmianę ustawy o poręczeniach i gwarancjach Skarbu Państwa, corocznego przekazywania akcji lub udziałów spółek do zasobu majątkowego Skarbu Państwa wpłatą 0,5% łącznej kwoty poręczeń i gwarancji udzielonych w roku poprzednim przez Ministra Finansów.
- Realizacja przyjętego 20 października 2009 r. rządowego programu „Wspieranie prywatyzacji poprzez udzielanie poręczeń spółkom z udziałem pracowników i jednostek samorządu terytorialnego”. Program przewiduje uruchomienie gwarancji i poręczeń obejmujących, w szczególności zobowiązania:
 - spółek pracowniczych i spółek aktywności obywatelskiej finansujące ich udział w procesach prywatyzacyjnych;
 - spółek aktywności obywatelskiej w celu nabycia od syndyka przedsiębiorstw lub ich zorganizowanych części wystawionych na sprzedaż w ramach postępowań upadłościowych;
 - spółek aktywności obywatelskiej nabywających akcje spółki w celu zaoferowania ich do nabycia pracownikom⁴.

Kredyty udzielane będą przez banki komercyjne. Poręczenia będą udzielane na zasadach rynkowych (komercyjnych) przez Bank Gospodarstwa Krajowego do czasu zakończenia

⁴ Zgodnie z art. 362 § 1 pkt 2 ustawy z 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.).

procesów prywatyzacyjnych w Polsce. Poręczenia mogą być przyznawane do kwoty stanowiącej równowartość 30 mln euro, do wysokości 80 proc. pozostającego do spłaty zobowiązania objętego poręczeniem.

Adresaci:

Spółki Skarbu Państwa przeznaczone do prywatyzacji oraz Fundusz Reprywatyzacji i Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców.

Skutki:

Kulminacja przychodów z prywatyzacji w 2010 r., które są szacowane na kwotę ok. 25 mld zł. Ogółem przewidywane wpływy netto (po dokonaniu odpisów na fundusze celowe i płatności na restrukturyzację przemysłu potencjału obronnego) do budżetu państwa wyniosą ok. 9,2 mld zł.

Okresowe zmniejszenie odpisów na Fundusz Reprywatyzacji w latach 2010–2011 będzie oznaczać dodatkowe przychody budżetu państwa w wysokości ok. 700 mln zł w 2010 r. i ok. 5 mln zł w 2011 r.

Zwiększenie przychodów budżetu państwa o ok. 3 mld zł w 2010 r. i o ok. 840 mln zł w 2011 r. w wyniku zmniejszenia wysokości odpisów na Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców.

Wzrost wpływów z prywatyzacji do budżetu państwa w wyniku obniżenia odpisów na ww. fundusze spowoduje ograniczenie emisji SPW i obniżenie długu publicznego w 2010 r. o ok. 3,8 mld zł i kolejne ok. 0,9 mld zł w 2011 r. Zgodnie z projektem nowelizacji ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, w 2010 roku planowana jest jednorazowa wpłata z Funduszu Reprywatyzacji w wysokości 1,0 mld zł na przychody budżetu państwa.

Łączny wpływ przychodów z prywatyzacji na zmniejszenie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa w 2010 r., uwzględniający zmniejszenie wysokości odpisów na Fundusz Reprywatyzacji i Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców, wynosi zatem ok. 12,9 mld zł, co przekłada się na ograniczenie przyrostu długu publicznego o ok. 13,4 mld zł i obniżenie kosztów jego obsługi o ponad 700 mln zł rocznie, przy czym w 2010 r. oszczędności z tego tytułu wyniosą ok. 350 mln zł.

Obligatoryjne przekazywanie nadwyżki środków zgromadzonych na rachunku Funduszu Reprywatyzacji oraz potencjalne ze środków zgromadzonych na rachunku Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców na przychody budżetu państwa spowoduje dalsze okresowe obniżenie skali emisji SPW i poziomu długu publicznego. Szacunkowy wpływ na okresowe obniżenie długu publicznego w 2010 r., uwzględniający planowane zmniejszenie odpisów z prywatyzacji na oba fundusze wynosi 5 mld zł i w całości związany jest ze środkami Funduszu Reprywatyzacji. W obecnym stanie prawnym wpływ wyniosłby odpowiednio 5,8 mld zł z Funduszu Reprywatyzacji i 3 mld zł z Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców.

Harmonogram planowanych w 2010 r. przychodów z prywatyzacji prezentuje poniższa tabela.

	I kw. 2010	II kw. 2010	III kw. 2010	IV kw. 2010
Planowane przychody z prywatyzacji	3 mld zł	7,5 mld zł	7 mld zł	7,5 mld zł

Organ odpowiedzialny:

Minister Skarbu Państwa

3.4.2 Prywatyzacja nieruchomości rolnych Skarbu Państwa

Cel:

Sprawna sprzedaż gruntów rolnych Skarbu Państwa, w szczególności na rzecz rolników indywidualnych.

Narzędzia:

- Odstąpienie od stosowania nietrwałych form zagospodarowania nieruchomości Zasobu Własności Skarbu Państwa, takich jak dzierżawa, najem i oddanie gruntów w administrowanie.
 - dotychczas obowiązujące umowy dzierżawy zachowają ważność przez okres, na jaki zostały zawarte. Po upływie tego okresu umowy wygasną i nie będą mogły być przekształcone w umowy zawarte na czas nieokreślony, ani co do zasady przedłużane;
 - dotychczas obowiązujące umowy o administrowanie, zachowają ważność przez okres, na jaki zostały zawarte i nie będą mogły zostać przekształcane w umowy zawarte na czas nieokreślony. Umowy te będą mogły być przedłużane na okres nie dłuższy niż do 31 grudnia 2013 r.
- Przedstawienie dotychczasowym dzierżawcom gruntów propozycji wyłączenia z dzierżawy 30% powierzchni użytków rolnych w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie ww. ustawy. W przypadku przyjęcia przez dzierżawcę propozycji, dzierżawcy przysługiwać będzie uprawnienie do zakupu całości albo części nieruchomości pozostałej w dzierżawie z wykorzystaniem prawa pierwszeństwa najpóźniej z upływem okresu, na jaki została zawarta umowa dzierżawy.
- Przeznaczenie do sprzedaży użytków rolnych, które zostaną wyłączone z dzierżawy w terminie roku od dnia zmiany umowy dzierżawy. O ile nie będzie uprawnionego do pierwszeństwa, nieruchomości zostaną przeznaczone do sprzedaży w pierwszej kolejności w ramach przetargu ograniczonego na rzecz rolników indywidualnych zamierzających powiększyć gospodarstwa rodzinne lub osób posiadających kwalifikacje rolnicze, zamierzających utworzyć gospodarstwo rodzinne.
- Uszczegółowienie kryteriów uznania osoby fizycznej za rolnika indywidualnego na potrzeby obrotu prawnego odbywającego się na zasadach ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego (m.in. związanych z nabywaniem nieruchomości rolnych z Zasobu Własności Skarbu Państwa) poprzez:
 - wprowadzenie wymogu trzyletniego zamieszkania na terenie gminy, na obszarze której położona jest jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, którego właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą jest rolnik;
 - doprecyzowanie pojęcia „osobistego prowadzenia działalności rolniczej”, które oznaczać będzie wymóg pracy w tym gospodarstwie oraz podejmowania wszelkich decyzji dotyczących prowadzenia działalności rolniczej w tym gospodarstwie;
 - doprecyzowanie pojęcia „posiadania kwalifikacji rolniczych” poprzez określenie wykształcenia rolniczego lub tytułów kwalifikacyjnych i wymaganego stażu pracy w rolnictwie, które takie kwalifikacje zapewniają.

Adresaci:

Rolnicy indywidualni, Agencja Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa, dzierżawcy, najemcy, administrujący gruntami rolnymi Skarbu Państwa.

Skutki:

Zwiększenie wpływów do budżetu państwa w wyniku zastosowania mechanizmu wyłączenia z umów dzierżawy 30% użytków rolnych a następnie przeznaczenia ich do sprzedaży.

Pozytywny wpływ na strukturę powierzchniową gospodarstw rolnych ze względu na preferowanie jako nabywców nieruchomości rolników indywidualnych powiększających swoje gospodarstwa lub osób zamierzających utworzyć gospodarstwo rodzinne.

Organ odpowiedzialny:

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

4 Priorytety Rozwojowe

4.1 Rozwój kapitału intelektualnego, edukacji, nauki i innowacyjności

4.1.1 Zapewnienie powszechności i dobrego poziomu wychowania przedszkolnego

Cel:

Upowszechnienie wychowania przedszkolnego w Polsce tak, aby wskaźnik objęcia edukacją przedszkolną dzieci 3-5 letnich osiągnął w 2020 r. poziom zbliżony do tego wskaźnika w Unii Europejskiej, tj. 90%.

Zwiększenie szans edukacyjnych dzieci z różnych środowisk, zarówno wiejskich jak i wielkomiejskich.

Narzędzia:

- Kontynuacja kampanii podkreślającej znaczenie wychowania przedszkolnego dla rozwoju dziecka i dalsze promowanie tworzenia publicznych i niepublicznych przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego.
- Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego z wykorzystaniem środków europejskich (do 2013 r. środki zarezerwowano w Priorytecie IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, Poddziałaniu 9.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – instytucją pośredniczącą są urzędy marszałkowskie).
- Wynegocjowanie z Komisją Europejską środków na kontynuację w kolejnych latach finansowania tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego w nowym okresie programowania od 2014 roku. W związku z koniecznością rozbudowy infrastruktury przedszkolnej środki te powinny się kształtować rocznie na poziomie 300 mln Euro.
- Umożliwienie gminom przeznaczenia większych środków własnych na edukację przedszkolną dzieci w wieku 3-5 lat, z uwagi na obniżenie wieku obowiązku szkolnego (gminy nie będą musiały finansować z własnych środków edukacji 6-latków, które jako uczniowie klas I szkoły podstawowej zostaną objęte subwencją edukacyjną).
- Z uwagi na bardzo znaczące wyludnianie się w kolejnych latach – z przyczyn demograficznych – szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, promowanie tworzenia zespołów gimnazjalno-licealnych (obecnie działa ok. tysiąc takich zespołów), przenoszenia gimnazjów do liceów, wspieranie wyprowadzania gimnazjów z zespołów podstawowo-gimnazjalnych (takich zespołów jest około trzech tysięcy) i w to miejsce wprowadzanie przedszkoli.
- Modernizacja i adaptacja pomieszczeń w szkołach podstawowych w celu zakładania tam przedszkoli, bardziej racjonalne wykorzystanie istniejącej bazy oświatowej poprzez upowszechnienie tworzenia – funkcjonujących już w wielu miejscach – zespołów przedszkolno-szkolnych (w połączeniu ze szkołą podstawową).
- Promowanie zespołów przedszkolno-szkolnych jako miejsc kompleksowego zaopatrzenia potrzeb dzieci, zapewniających lepszy dostęp do specjalistów (np. psychologów, logopedów, terapeutów) diagnozujących i wspierających ich rozwój.
- Wprowadzenie – ze wsparciem ze środków unijnych – rozwiązań systemowych dotyczących dotowania wychowania przedszkolnego; w pierwszej kolejności adresatami tych środków byłyby dzieci 5-letnie, objęte rocznym obowiązkowym przygotowaniem przedszkolnym.

- Wyraźne oddzielenie funkcji edukacyjnej przedszkola i szkoły (realizowanej przez samorządy jako bezpłatna) od funkcji opiekuńczej i żywieniowej, która – jako świadczenie dodatkowe – może być płatna.

Adresaci:

Jednostki samorządu terytorialnego, aktywni zawodowo rodzice małych dzieci, publiczne i niepubliczne jednostki prowadzące różne formy wychowania przedszkolnego.

Skutki:

Upowszechnienie opieki przedszkolnej i zwiększenie odsetka objętych nią dzieci zgodnie z poniższą tabelą.

Prognozowane wskaźniki upowszechnienia wychowania przedszkolnego dzieci 3-5 letnich do roku 2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wskaźnik (w %)	64,0	70,0	76,0	79,0	82,0	84,0	86,0	87,0	88,0	89,0	90,0

Wyrównywanie szans edukacyjnych. Ułatwienie rodzicom godzenia aktywności zawodowej z wychowaniem dziecka.

Skutki dla sektora finansów publicznych, prezentuje poniższa tabela.

Działanie	2010			2011			2012		
	SFP	w tym BP	w tym UE	SFP	w tym BP	w tym UE	SFP	w tym BP	w tym UE
Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego Środki EFS 2007-2013	-70*	-10,5	-59	-70*	-10,5	-59,5	-28,5	-4,28	-24,22

* kwota w milionach euro

Organ odpowiedzialny:

Minister Edukacji Narodowej

4.1.2 Zwiększenie efektywności systemu oświaty

Cel:

Poprawa efektywności systemu zarządzania oświatą na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym usprawnienie mechanizmów finansowania oświaty.

Narzędzia:

- Modernizacja – z wykorzystaniem środków europejskich – Systemu Informacji Oświatowej (SIO) w celu utworzenia efektywnego narzędzia służącego zarządzaniu oświatą na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, prowadzeniu polityki edukacyjnej, usprawnianiu finansowania zadań oświatowych, sprawowaniu funkcji kontrolnych i nadzorczych w oświacie, podnoszeniu jakości i upowszechniania edukacji. Umożliwienie współpracy SIO z zasobami informacyjnymi Państwa.
- Utworzenie w ramach Systemu Informacji Oświatowej Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych, który unowocześni sposób ewidencjonowania i gromadzenia danych o publicznych i niepublicznych jednostkach organizacyjnych systemu oświaty.
- Wypracowanie – z wykorzystaniem środków unijnych – nowych rozwiązań w zakresie finansowania, w szczególności szkolnictwa zawodowego, poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, doskonalenia nauczycieli, edukacji na terenach wiejskich wraz ze zmianą w algorytmie podziału subwencji oświatowej definicji wsi z administracyjnej na funkcjonalną.
- Przeprowadzenie szeroko zakrojonych konsultacji oraz wprowadzenie okresu przejściowego na dostosowanie się jednostek samorządu terytorialnego do korekt sposobu finansowania.
- Stworzenie mechanizmu umożliwiającego korzystanie przez szkoły i placówki – odpowiednio do potrzeb – ze wsparcia służącego doskonaleniu ich pracy, obejmującego w szczególności:
 - świadczenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej jak najbliżej dziecka/ucznia, w środowisku jego nauczania i wychowania;
 - poprawę dostępności, a także podniesienie jakości wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej rodzicom i nauczycielom;
 - doskonalenie zawodowe nauczycieli, w tym między innymi w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem;
 - inne działania mające na celu poprawę jakości kształcenia, wychowania i opieki.Wybór formy, zakresu i czasu trwania niezbędnego wsparcia należałby do szkoły dysponującej odpowiednimi środkami na ten cel. Wprowadzenie tych rozwiązań wymaga zmiany w sposobie finansowania i wskazania wysokości środków, z których będą mogły korzystać szkoły i placówki systemu oświaty zamawiające pakiet świadczeń na swoją rzecz. W okresie wprowadzania zmian działania te byłyby dofinansowywane ze środków europejskich.
- Coroczna publikacja lokalnych algorytmów lub jasno spisanych reguł podziału środków finansowych przez organy prowadzące szkoły i placówki oświatowe i promowanie dobrych praktyk w tym zakresie przyczyni się do upowszechnienia najbardziej efektywnych rozwiązań i zwiększenia przejrzystości finansowania.
- Upowszechnienie przygotowywania i publikowania informacji o stanie realizacji zadań oświatowych (obowiązek jej przedstawiania wynika z ostatniej nowelizacji ustawy o systemie oświaty), zawierającej w skondensowanej formie, przystępnej dla rodziców, nauczycieli i radnych, podstawowe dane o zasobach, finansach i wynikach pracy szkół.

Adresaci:

Organy prowadzące szkoły i placówki oświatowe, w tym jednostki samorządu terytorialnego; szkoły i placówki oświatowe, uczniowie, nauczyciele i rodzice.

Skutki:

Zmodernizowany System Informacji Oświatowej będzie stanowił źródło danych niezbędnych do zwiększenia efektywności polityki oświatowej państwa, prowadzenia zaawansowanych analiz w ramach zarządzania oświatą oraz racjonalnego wydatkowania środków publicznych.

Modyfikacja algorytmu podziału części oświatowej subwencji ogólnej oraz wprowadzenie nowych mechanizmów finansowania w systemie oświaty przyczyni się do wzrostu efektywności wydatkowania środków przeznaczanych z budżetu państwa na finansowanie zadań edukacyjnych.

Upowszechnianie mechanizmów podziału środków na szkolnictwo na poziomie lokalnym zwiększy przejrzystość finansowania oświaty, zwiększy presję na efektywność i pozwoli na łatwiejsze rozpowszechnianie dobrych praktyk w tym zakresie.

Przygotowywanie i publikowanie informacji o stanie realizacji zadań oświatowych zwiększy przejrzystość zarządzania oświatą na poziomie lokalnym. Przyczyni się również do rozpowszechnienia dobrych praktyk menedżerskich i do zwiększenia konkurencji między szkołami.

Wskazanie szkoły jako jednostki decydującej o zakresie zamawianego wsparcia służącego doskonaleniu jej pracy przyczyni się do racjonalizacji wydatków na ten cel, spowoduje organizowanie wsparcia przygotowanego w odpowiedzi na faktyczne potrzeby, co wpłynie także na poprawę jakości i konkurencyjności oferty jednostek świadczących taką pomoc.

Utworzenie zmodernizowanego Systemu Informacji Oświatowej będzie sfinansowane w ramach projektu „Usprawnienie systemu zbierania i analizy danych dotyczących funkcjonowania systemu oświaty m.in. przez rozwój Systemu Informacji Oświatowej”. Koszt dalszego utrzymania tego systemu – po zakończeniu realizacji projektu – jest szacowany na około 3 mln zł rocznie. System ten jednakże przyniesie szereg oszczędności związanych z nakładem pracy administracji oświatowej i bardziej racjonalnym wykorzystaniem środków w systemie edukacji.

Pozostałe powyżej opisane zmiany powinny być neutralne dla budżetu państwa. Zwiększenie efektywności finansowania oświaty przyczyni się do dalszego podnoszenia jakości edukacji.

Organ odpowiedzialny:

Minister Edukacji Narodowej

4.1.3 Usprawnienie systemu awansu zawodowego i wynagradzania nauczycieli

Cel:

Przywrócenie motywacyjnego charakteru awansu zawodowego i systemu wynagradzania nauczycieli.

Narzędzia:

- Zwiększenie wynagrodzeń nauczycieli od września 2010 r. o 7% oraz dalszy wzrost wynagrodzeń nauczycieli z uwzględnieniem uwarunkowań budżetowych, z zamiarem osiągnięcia w latach 2007-2012 wzrostu w łącznej wysokości średnio o 50% i dalszego zmniejszania różnic pomiędzy wynagrodzeniem nauczycieli stażystów i nauczycieli dyplomowanych.
- Zmiana organizacji czasu pracy nauczyciela, mająca na celu podniesienie efektywności pracy z uczniem, zapewniająca przeznaczenie odpowiedniej części czasu pracy całej szkoły na realizowanie zajęć edukacyjnych w sposób zindywidualizowany – proponowane zindywidualizowane sposoby postępowania dotyczą przede wszystkim dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym w szczególności:
 - wybitnie zdolnych;
 - niepełnosprawnych i przewlekle chorych;
 - z zaburzeniami zachowania i zagrożonych niedostosowaniem społecznym;
 - przybyłych z zagranicznych systemów edukacji;
 - pochodzących ze środowisk i obszarów zaniedbanych ekonomicznie i kulturowo.
- W zakresie systemu awansu zawodowego wybór jednej z dwóch koncepcji systemu awansu zawodowego nauczycieli, które powinny zmierzać w kierunku zwiększenia efektywności pracy szkoły, wzmocnienia indywidualizacji pracy z uczniem, umocnienia prestiżu zawodu nauczyciela, wzrostu wynagrodzeń i zwiększenie możliwości wyróżniania nauczycieli szczególnie zaangażowanych w wykonywanie powierzonych obowiązków zawodowych.
 - Wariant I: odbiurokratyzowanie obecnego systemu awansu poprzez zastąpienie dotychczasowego sposobu nadawania stopnia nauczyciela dyplomowanego wewnątrzszkolną procedurą biorącą pod uwagę opinie społeczności szkolnej. Oprócz tego rozszerzenie systemu poprzez dodatkową ścieżkę awansu, polegającą na czasowym powierzaniu nauczycielowi, niezależnie od posiadanego przez niego stopnia awansu zawodowego, szczególnych zadań związanych z funkcjonowaniem szkoły. W ten sposób utworzenie średniej kadry kierowniczej nauczycieli – liderów, która będzie kreować i koordynować wdrażanie dobrych praktyk zawodowych lub nowatorskich projektów.
 - Wariant II: nowoczesny, przejrzysty i funkcjonalny system rozwoju w zawodzie nauczyciela, jako zawodzie zaufania publicznego, sprzyjający umacnianiu prestiżu nauczycieli, skierowany do osób rozpoczynających karierę, jednakże z zagwarantowaną możliwością przejścia do nowego systemu dla legitymujących się dłuższym stażem pracy, którzy dostaną wybór – czy pozostać w starym systemie, czy przystąpić do nowych zasad rozwoju zawodowego, w tym nowych zasad zatrudniania i wynagradzania.
- Zaangażowanie środków z Unii Europejskiej do realizacji działań związanych z przygotowaniem i wprowadzeniem zmian w systemie zatrudniania, wynagradzania i awansu zawodowego nauczycieli.

Adresaci:

Wszyscy nauczyciele

Skutki:

Wzrost wynagrodzeń nauczycieli średnio o 50% w latach 2007–2012, ze szczególnym uwzględnieniem osób rozpoczynających pracę w zawodzie, których wynagrodzenia mogą wzrosnąć nawet o 80%, co ma na celu zachęcenie do rozpoczynania kariery nauczycielskiej przez najlepszych kandydatów.

Poprawa jakości nauczania w szkołach dzięki rozpowszechnianiu najlepszych praktyk oraz wzmocnieniu motywacji do podnoszenia kwalifikacji i doskonalenia zawodowego przez nauczycieli.

Zwiększenie wydatków sektora finansów publicznych na wynagrodzenia nauczycieli, planowane w latach 2010 i 2011, zgodnie z poniższą tabelą (w kolejnych latach tempo wzrostu zależne od wyboru wariantu zmian w awansie zawodowym oraz możliwości budżetowych):

Szacowane koszty podwyżek wynagrodzenia nauczycieli w 2010 r. i 2011 r.

Wzrost kwoty bazowej:	2010	2011
Od 1 stycznia	0%	0%
Od 1 września	7%	7%
Szacowane skutki finansowe (w zł):		
JST	1 616 667 162	1 979 373 131
Szkoły rządowe*	56 594 895	141 639 578
Przedszkola	189 078 365	304 889 590
Razem	1 862 340 422	2 425 902 299

*W tym 1 263 333 odpisu na doskonalenie zawodowe nauczycieli (art. 70a ust. 3 i 4 KN) w 2010 r. oraz 640 000 odpisu na doskonalenie zawodowe nauczycieli (art. 70a ust. 3 i 4 KN) w 2011 r.

Organ odpowiedzialny:

Minister Edukacji Narodowej

4.1.4 Poprawa efektywności kształcenia zawodowego i ustawicznego

Cel:

Zwiększenie elastyczności i efektywności systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego w kontekście oczekiwań rynku pracy.

Narzędzia:

- Poprawa przejrzystości systemu kwalifikacji poprzez utworzenie nowej klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, uwzględniającej podział zawodów na kwalifikacje.
- Zwiększenie elastyczności i efektywności systemu egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe poprzez otwarcie systemu na efekty uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego oraz wzmocnienie praktycznego aspektu egzaminu.
- Zaangażowanie pracodawców w proces egzaminowania poprzez utworzenie sieci ośrodków egzaminacyjnych zapewniających rzeczywiste warunki środowiska pracy.
- Umożliwienie osobom dorosłym uzupełniania wykształcenia ogólnego w elastycznej formule liceum dla dorosłych, gwarantującej jednocześnie możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych w formach kursowych.
- Włączenie szkół prowadzących kształcenie zawodowe w system kursów kwalifikacyjnych dla osób dorosłych, w szczególności w zakresie możliwości przekwalifikowywania się i nabywania umiejętności zawodowych zgodnych z potrzebami pracodawców.
- Tworzenie branżowych centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego, dla których bazą mogą być centra kształcenia ustawicznego, centra kształcenia praktycznego oraz szkoły zawodowe dla młodzieży i dla dorosłych.
- Zapewnienie uczniom gimnazjów dostępu do usług z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego w celu kształtowania ich świadomego wyboru dalszej ścieżki kształcenia i drogi zawodowej.
- Zmiana przepisów prawa oświatowego w zakresie nowej klasyfikacji zawodów szkolnych, systemu potwierdzania kwalifikacji zawodowych, organizacji form pozaszkolnych przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe.

Adresaci:

Jednostki samorządu terytorialnego, dyrektorzy i nauczyciele publicznych i niepublicznych szkół prowadzących kształcenie zawodowe, pracodawcy.

Skutki:

Skutki dla sektora finansów publicznych (w mln zł)

Działanie	2010			2011-2013		
	SFP	w tym BP	w tym UE	SFP	w tym BP	w tym UE
Przygotowanie i upowszechnienie projektu zmian w systemie kształcenia zawodowego	-0,07	-0,07	0	0	0	0
Doskonalenie podstaw programowych kształcenia zawodowego ukierunkowane na zapewnienie zgodności kształcenia z wymogami gospodarki opartej na wiedzy (projekt EFS)	-3,5	-0,5	-3,0	-11,9	-1,8	-10,1
Opracowanie modelu doradztwa zawodowego oraz internetowego systemu informacji edukacyjno-zawodowej (projekt EFS)	-2,5	-0,4	-2,1	-4,2	-0,6	-3,6
Model systemu wdrażania i upowszechniania kształcenia na odległość w uczeniu się przez całe życie (projekt EFS)	-3,6	-0,5	-3,1	-16,0	-2,4	-13,6
System wsparcia szkół i placówek oświatowych wdrażających modułowe programy kształcenia zawodowego (projekt EFS)	-3,9	-0,6	-3,3	-4,9	-0,7	-4,2
Modernizacja systemu egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe (projekt EFS)	-5,0	-0,8	-4,3	-32,0	-4,8	-27,2
Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru (projekt EFS)	-4,0	-0,6	-3,4	-14,0	-2,1	-11,9
Łącznie	-22,5	-3,4	-19,1	-83,1	-12,5	-70,6

Zakłada się, że po wprowadzeniu zmian nowy system kształcenia zawodowego docelowo będzie finansowany częściowo z budżetu państwa w ramach subwencji oświatowej oraz częściowo przez samych uczestników procesu kształcenia (przede wszystkim w przypadku kształcenia ustawicznego dorosłych, z możliwością finansowania przez pracodawców czy urzędy pracy). Niezbędna będzie zatem zmiana sposobu subwencjonowania organów prowadzących szkoły zawodowe, uwzględniająca możliwość refundacji kosztów kształcenia oraz ponoszenia części kosztów bezpośrednio przez uczestników kształcenia.

Organ odpowiedzialny:

Minister Edukacji Narodowej

4.1.5 Nowy model finansowania szkolnictwa wyższego

Cel:

Stopniowe przejście z polityki państwa wobec szkół wyższych nadmiernie ujednocionej, biernej i nastawionej głównie na finansowanie zasobów na model polityki aktywnej, stosującej zróżnicowane narzędzia wobec różnych typów uczelni, nastawionej na finansowanie poszukiwanych efektów.

Stymulowanie uczelni do podnoszenia jakości zarządzania, badań i dydaktyki poprzez stopniową racjonalizację obecnego systemu finansowania szkolnictwa wyższego oraz stworzenie systemu zachęt finansowych selektywnie premiujących najlepsze uczelnie. Realny wzrost nakładów na szkolnictwo wyższe (konieczny wobec bardzo niskiego w Polsce – na tle krajów OECD – poziomu nakładów publicznych na jednego studenta) – dystrybuowany jednak wg modelu „projakościowego” premiującego najlepsze praktyki i uczelnie, a docelowo oparty o system w całości konkursowy

Narzędzia:

- Modyfikacja algorytmu dystrybucji środków publicznych w ramach tzw. dotacji stacjonarnej tak, aby zapewniał silniejszą motywację do poprawiania jakości kształcenia oraz badań naukowych, a także rozwoju kadry;
- W latach 2010–2011 zagwarantowanie środków finansowych w budżecie państwa, które zapewnią realny wzrost nakładów na szkolnictwo wyższe:
 - wydatki budżetu państwa na finansowanie działalności uczelni publicznych będą corocznie waloryzowane na zasadach obecnie obowiązujących, tj. w części dotyczącej wynagrodzeń co najmniej o średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, natomiast pozostałe wydatki co najmniej o średnioroczny wskaźnik wzrostu cen; dodatkowo, od 2011 r. nastąpi wzrost wydatków na szkolnictwo wyższe: w 2011 r. o 2,5% (ok. 230 mln zł) jeśli PKB wzrośnie o ponad 2,5% (jeśli wzrost PKB w roku 2011 będzie niższy niż 2,5%, wówczas dodatkowy wzrost wydatków na szkolnictwo wyższe wyniesie połowę wzrostu PKB i uzupełnienie do 2,5 % nastąpi w następnym roku). Dodatkowe finansowanie, w wysokości waloryzowanej w latach następnych wskaźnikiem inflacji, zostanie przeznaczony na utworzenie tzw. funduszu projakościowego. Dedykowanie środków funduszu projakościowego wyłącznie na:
 - finansowanie jednostek organizacyjnych uczelni publicznych i niepublicznych w ramach dziedzinowo określonych obszarów wiedzy, które uzyskają status Krajowych Naukowych Ośrodków Wiodących. Status przyznawany będzie w drodze konkursu. Wybijające się jednostki będą mogły przeznaczyć dodatkowe finansowanie na podwyżki płac dla nauczycieli akademickich oraz stypendia dla doktorantów i wybitnych studentów, tym samym dalej inwestując w swój potencjał;
 - finansowanie jednostek organizacyjnych uczelni publicznych i niepublicznych posiadających ocenę wyróżniającą oferowany kierunek studiów w opinii Państwowej Komisji Akredytacyjnej (PKA). PKA będzie wydawać rocznie nie więcej niż 25 ocen wyróżniających;
 - wdrażanie wewnętrznych systemów zapewniania wysokiej jakości kształcenia oraz Krajowych Ram Kwalifikacji (KRK). Dofinansowanie na wdrożenie KRK otrzymywać będą w drodze konkursu tylko te jednostki organizacyjne uczelni, które

przeprowadzą rzetelną restrukturyzację organizacyjną i programową zgodnie z celami KRK;

- finansowanie studiów doktoranckich w najlepszych uczelniach niepublicznych;
- stypendia doktoranckie dla 30% najlepszych doktorantów studiujących w systemie studiów finansowanych z budżetu państwa w uczelniach publicznych i niepublicznych.

Adresaci:

Uczelnie wyższe, studenci i doktoranci.

Skutki:

Wzrost wydatków na szkolnictwo wyższe w przeliczeniu na jednego studenta (ze względu na waloryzację dotacji na działalność uczelni publicznych, wprowadzenie funduszu projakościowego i zmniejszającą się w najbliższych latach liczbę studentów), jak pokazuje poniższa tabela:

	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
	<i>wykonanie</i>	<i>wykonanie</i>	<i>szacunkowe wykonanie</i>	<i>wg ustawy budżetowej</i>	<i>projekt planu</i>
Nakłady budżetowe na szkolnictwo wyższe ogółem (tys. zł)	10 709 678	11 120 786	11 772 433	11 923 801	12 318 386
Liczba studentów	1 937 404	1 927 762	1 879 557	1 835 097	1 788 964
Nakłady budżetowe na jednego studenta (tys. zł)	5,5	5,8	6,3	6,5	6,9

Powstanie grupy wybijających się ośrodków naukowo-dydaktycznych (KNOW-ów), w których kadra otrzyma dodatek do wynagrodzenia, a doktoranci i wyróżniający się studenci dodatkowe stypendia.

Zwiększenie motywacji uczelni do podnoszenia jakości kształcenia poprzez powiązanie oceny wyróżniającej Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dodatkowym finansowaniem.

Poprawa sytuacji materialnej doktorantów poprzez ufundowanie stypendiów doktoranckich dla 30% najlepszych doktorantów w uczelniach publicznych i niepublicznych oraz finansowanie studiów doktoranckich w uczelniach niepublicznych, co jednocześnie będzie stanowić pierwszy krok zrównywania traktowania przez państwo uczelni reprezentujących różne sektory a wykonujących analogiczne zadania.

Organ odpowiedzialny:

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

4.1.6 Racjonalizacja systemu wsparcia finansowego dla studentów i doktorantów

Cel:

Zwiększenie dostępności studiów wyższych dla osób z niezamożnych rodzin.

Narzędzia:

- Podniesienie o 25% minimalnej wysokości dochodu na osobę w rodzinie, gwarantującej studentom i doktorantom stypendium socjalne przy jednoczesnym podwyższeniu o 25% górnego progu dochodu uprawniającego do ubiegania się o stypendium socjalne.
- Wyłączenie stypendiów i innych świadczeń przyznawanych w ramach narodowych programów rozwoju, programów operacyjnych i międzynarodowych programów stypendialnych (w szczególności finansowanych ze środków UE) z dochodów będących podstawą ubiegania się o stypendium socjalne.
- Zwiększenie udziału środków przeznaczanych na stypendia i świadczenia o charakterze socjalnym w ogólnej puli środków przeznaczanych na wsparcie dla studentów – zmiana proporcji między środkami przeznaczanymi na stypendia i świadczenia o charakterze socjalnym a środkami na stypendia za wyniki w nauce i sporcie z proporcji (odpowiednio) 50/50% na 75/25%.
- Wprowadzenie zasady uprawnienia do otrzymywania stypendiów (w tym naukowych) wyłącznie na jednym z kierunków, wybranym przez studenta. Możliwość otrzymywania dodatkowo innych stypendiów (m.in. dla studentów kierunków zamawianych, fundowane przez jednostki samorządu terytorialnego, stypendia ministra) nie ulegnie zmianie.
- Zwiększenie dostępności kredytów studenckich poprzez uproszczenie procedury ubiegania się o kredyt studencki, zmianę struktury poręczeń kredytów studenckich udzielanych przez BGK oraz zapewnienie dostępu do kredytów studenckich przez wszystkich cywilnych studentów uczelni wojskowych.

Adresaci:

Młodzież z niezamożnych rodzin.

Skutki:

Uproszczenie i zwiększenie przejrzystości systemu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów oraz ukierunkowanie go na najuboższą młodzież, co pozwoli skorzystać ze stypendium socjalnego większej liczbie studentów i doktorantów o niskich dochodach przy wykorzystaniu niezmiennych środków budżetowych, które w 2009 r. wyniosą ok. 1,5 mld zł.

Organ odpowiedzialny:

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Terminy:

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz innych ustaw – II kwartał 2010 r.; wejście w życie ustawy – najpóźniej 1 października 2010 r.

Nowelizacja rozporządzenia o kredytach studenckich – I kwartał 2010 r.

4.1.7 Zwiększenie współpracy nauki i biznesu oraz wsparcie sektora innowacyjnych technologii

Cel:

Zwiększenie liczby skutecznych wdrożeń osiągnięć naukowych do praktyki gospodarczej, a tym samym poprawa innowacyjności przedsiębiorstw. Wsparcie przedsiębiorstw działających w sektorze innowacyjnych technologii.

Narzędzia:

- Zapewnienie najwyższego w ciągu ostatnich 20 lat poziomu środków na wsparcie sfery badań i rozwoju dzięki wzrostowi zarówno nakładów budżetowych, jak i nakładów przedsiębiorstw oraz dodatkowemu wsparciu z funduszy strukturalnych do łącznego poziomu ok. 0,9 proc. PKB począwszy od 2010/2011 roku.

Wysokość nakładów na badania i rozwój

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nakłady budżetowe (w mln PLN)	4339	4547	5202	5872	6630	7487
Nakłady przedsiębiorstw (w mln PLN)	1932*	2511	4182	4497	4855	5263
Fundusze Strukturalne (w mln PLN)	0	681	2551	2551	2551	2551
Łącznie (w mln PLN)	6824	8331	12589	13642	14834	16182
Nakłady budżetowe do PKB (%)	0,36%	0,35%	0,37%	0,39%	0,40%	0,42%
Nakłady przedsiębiorstw do PKB (%)	0,16%	0,19%	0,30%	0,30%	0,30%	0,30%
Nakłady łączne do PKB (%)	0,59%	0,64%	0,89%	0,90%	0,90%	0,91%

*Uwzględnia wkład własny przedsiębiorstw do projektów współfinansowanych z funduszy europejskich; oszacowania zakładają znaczny wzrost zaangażowania przedsiębiorstw w związku z koniecznością wniesienia wkładu własnego.

- Wdrożenie zaprojektowanej w 2008 r. reformy systemu finansowania nauki, zgodnie z którą współpraca z przemysłem, liczba patentów i wdrożeń, działania aplikacyjne będą stanowiły istotny element oceny jednostek naukowych;
- Przygotowanie rozwiązań fiskalnych mających na celu zdecydowane zwiększenie zaangażowania przedsiębiorstw w realizację własnych przedsięwzięć badawczo-rozwojowych (in-house R&D);
- Umożliwienie zakładania przez uczelnie spółek celowych służących komercjalizacji projektów naukowych (tzw. *spin off*), których zyski będą przeznaczane na działalność statutową uczelni wyższych;
- Stworzenie systemowych mechanizmów przeznaczonych dla instytucji otoczenia nauki i biznesu w zakresie finansowania wyszukiwania interesujących projektów badawczych o potencjale komercyjnym i łączenia tych projektów ze źródłami finansowania prywatnego (fundusze VC, seed money, aniołowie biznesu). Finansowanie będzie przeznaczone dla osób lub instytucji z odpowiednim doświadczeniem i wiedzą (prawnicy, przedsiębiorcy, badacze, którzy zdecydowali się na rezygnację z kariery naukowej), których rolą będzie zbieranie informacji o potrzebach przedsiębiorców i nawiązywanie kontaktów z naukowcami, których praca naukowa posiada walor interesujący z punktu widzenia biznesu. „Broker” będzie także odpowiedzialny za ewentualne szukanie rynków zbytu dla projektów naukowych, które w jego ocenie mogą znaleźć zastosowanie w gospodarce. Wsparcie finansowe w ramach programu będzie przeznaczone tylko dla podmiotów działających dla zysku oraz pod warunkiem uzyskania przez beneficjenta współfinansowania ze strony uczelni lub innej publicznej organizacji badawczej, tak by

zapewnić realną, a nie jedynie pozorowaną, współpracę brokera z organizacjami badawczymi oraz biznesem. Program będzie realizowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w trybie konkursowym;

- Rozszerzenie realizowanego przez Agencję Rozwoju Przemysłu programu wspierania inicjatyw pobudzających polską gospodarkę o wspieranie przedsiębiorstw prowadzących działalność w obszarze innowacyjnych technologii. ARP alokuje na wsparcie projektów dla sektora innowacyjnych technologii 1 mld zł. ARP będzie udzielać pożyczek, obejmować obligacje emitowane przez beneficjenta, udzielać gwarancji i poręczeń lub angażować się w dokapitalizowanie beneficjenta. Pomoc ARP będzie miała charakter zwrotny, co pozwoli w przyszłości pokryć zaciągnięte w związku z realizacją programu zobowiązania ARP. Na realizację programu Agencja Rozwoju Przemysłu pozyska środki finansowe zaciągając kredyty lub emitując obligacje.

Adresaci:

Przedsiębiorcy, którzy powinni stworzyć popyt na wyniki badań stosowanych, naukowcy w ośrodkach badawczo-rozwojowych i uczelniach, którzy w większym stopniu powinni koncentrować się w prowadzeniu badań o walorach komercyjnych, mających potencjał wdrożeniowy, a nie jedynie teoretyczny.

Naukowcy indywidualni i zespoły badawcze prowadzący prace wdrożeniowe na najwyższym poziomie.

Instytucje otoczenia nauki i wsparcia transferu technologii.

Skutki:

Poprawa innowacyjności Polski rozumiana jako:

- zwiększenie liczby patentów i zgłoszeń patentowych kierowanych do Europejskiego Urzędu Patentowego;
- zwiększenie liczby badaczy zatrudnianych w przedsiębiorstwach z obecnych ok. 8% do 10–11% w 2012 r.;
- szybszy wzrost odsetka przedsiębiorstw podejmujących działalność badawczo-rozwojową oraz liczby projektów realizowanych wspólnie przez uczelnie i instytuty badawcze oraz przedsiębiorstwa;
- zwiększenie udziału produktów wysokiej technologii w eksporcie z obecnych ok. 3% do 4–5% w 2012 r.

Większa konkurencyjność w uzyskiwaniu środków na prowadzone badania, a co za tym idzie poprawa jakości nauki w Polsce, która w krótkim czasie przełoży się na zainteresowanie przedsiębiorców wynikami badań.

Koszty realizacji programu „brokeringu” to ok. 2–2,2 mln zł rocznie (założenie o przyznawaniu 10 dotacji w wysokości ok. 200 000 zł rocznie na finansowanie osób zajmujących się usługami brokeringu przez 2 lata oraz 10% koszt obsługi projektu).

Organ odpowiedzialny:

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego we współpracy z Ministrem Gospodarki i Ministrem Finansów, Agencja Rozwoju Przemysłu.

4.2 Rozwój Polski Cyfrowej

4.2.1 Wspieranie rozwoju infrastruktury szerokopasmowej

Cel:

Zapewnienie powszechnej dostępności sieci szerokopasmowych na całym obszarze Polski, co spowoduje wyeliminowanie wykluczenia cyfrowego z powodów infrastrukturalnych.

Narzędzia:

Narzędzia przewidziane w projekcie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych:

- Umożliwienie jednostkom samorządu terytorialnego prowadzenia działalności telekomunikacyjnej i realizacji inwestycji w tym zakresie jako zadań własnych.
- Wprowadzenie wobec podmiotów wykonujących zadania z zakresu użyteczności publicznej obowiązku udostępniania przedsiębiorcom telekomunikacyjnym infrastruktury technicznej wykorzystywanej przez te podmioty do ich podstawowej działalności.
- Ułatwienie dostępu do nieruchomości na potrzeby telekomunikacji (tzw. prawo drogi).
- Wprowadzenie obowiązku lokalizowania kanałów technologicznych w pasie drogowym przy okazji budowy i przebudowy dróg publicznych.
- Wprowadzenie instytucji odrębnej własności włókien światłowodowych, co będzie sprzyać współinwestowaniu, a co za tym idzie, dzieleniu kosztów i ryzyka inwestycyjnego.
- Zmiana definicji inwestycji celu publicznego poprzez doprecyzowanie, że inwestycja jest inwestycją celu publicznego, jeżeli obejmuje działania wskazane w ustawie, bez względu na to, czy podmiot podejmujący te działania jest podmiotem prywatnym czy też publicznym.

Pozostałe narzędzia:

- W ciągu najbliższych 3 lat wybudowanie lub zmodernizowanie przez TP SA – na mocy porozumienia zawartego z Prezesem UKE – infrastruktury zapewniającej przyłączenie co najmniej 1,2 miliona nowych łączy szerokopasmowych, w tym 1 miliona łączy o przepływności co najmniej 6 Mb/s.
- Przeznaczenie w latach 2007–13 na rozwój infrastruktury szerokopasmowej 200 mln EUR w ramach działania 8.4 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 300 mln EUR w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, 60 mln EUR w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz 579 mln EUR w ramach regionalnych programów operacyjnych (w sumie ponad 1,1 mld EUR).
- Zwolnienie bardzo dużych zasobów częstotliwości możliwych do rozdysponowania między innymi na cele związane ze świadczeniem usług szerokopasmowego dostępu do Internetu (tzw. dywidenda cyfrowa) na skutek przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe w telewizji naziemnej (przyspieszenie tego procesu dzięki planowi wdrażania telewizji cyfrowej w Polsce oraz ustawie o wdrożeniu naziemnej telewizji cyfrowej DVB-T, która określi termin wyłączenia nadawania analogowego na terytorium RP).

Adresaci:

Wszyscy istniejący i potencjalni użytkownicy usług szerokopasmowych oraz wszystkie strony zaangażowane w rozwój infrastruktury szerokopasmowej.

Skutki:

Zapewnienie możliwości dostępu do Internetu na 99% powierzchni Polski do roku 2015.

Szybszy rozwój infrastruktury szerokopasmowej, w szczególności poprzez przyspieszenie modernizacji istniejącej infrastruktury oraz budowę nowej, w tym sieci nowej generacji (NGN/NGA) zapewniającej użytkownikom końcowym dostęp do Internetu przy dużo wyższej niż dotychczasowa przepustowości łączy (do około 10 Mb/s).

Rozwój nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej dzięki stworzeniu warunków do budowy i eksploatacji takiej infrastruktury przez samorządy lub z ich udziałem, na obszarach gdzie siły rynkowe i dotychczasowe działania regulacyjne nie spowodowały jej powstania. Wzrost konkurencji na rynku szerokopasmowych usług teleinformatycznych w wyniku zwiększenia liczby podmiotów posiadających i udostępniających infrastrukturę telekomunikacyjną.

Rozwój społeczeństwa informacyjnego, w tym zwiększenie dostępu do informacji oraz szybkości komunikacji między użytkownikami, co umożliwi, m.in. rozwój telepracy, a także e-usług, w tym e-learningu.

Wzrost liczby łączy szerokopasmowych na 100 mieszkańców z 11 (stan na 06.2009) do 22.

Organ odpowiedzialny:

Minister Infrastruktury (wiodący), Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Minister Rozwoju Regionalnego, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, marszałkowie województw.

4.2.2 Wzmocnienie sektora mediów elektronicznych tworzącego usługi i treści

Cel:

Zwiększenie udziału sektora mediów elektronicznych tworzących usługi i treści cyfrowe w PKB do poziomu 7%.

Zwiększenie polskiej oferty treści i usług w Internecie, ze szczególnym uwzględnieniem usług i treści specjalistycznych oraz treści wysokiej jakości.

Wzrost poziomu innowacyjności oraz konkurencyjności polskich usług i treści na rynku europejskim.

Narzędzia:

- Wprowadzenie zasady neutralności technologicznej polskiego prawa w zakresie tworzenia i udostępniania komercyjnych treści elektronicznych (w tym audiowizualnych) m. in. poprzez implementację dyrektywy 2007/65/WE (o audiowizualnych usługach medialnych).
- Przyjęcie standardów zapewniających płynny przepływ danych niezależnie od wykorzystywanych technologii i oprogramowania (tzw. standardy interoperacyjności).
- Precyzyjne określenie i rozgraniczenie kompetencji regulatorów rynku (UKE, KRRiTV).
- Reforma prawa autorskiego ukierunkowana na wzrost ochrony praw autorskich i pokrewnych w sieci oraz usprawnienie procesu przygotowywania i wykorzystywania treści cyfrowych, uwzględniająca jednocześnie potrzeby i oczekiwania twórców, producentów, dystrybutorów oraz użytkowników.
- Przeznaczenie w latach 2007–2013 386 mln EUR w ramach działania 8.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej, przy szczególnym uwzględnieniu programów wzmocnienia sektora mediów elektronicznych.
- Uchwalenie zakresu zadań zleczanych podmiotom sektora mediów elektronicznych, zasad ich finansowania ze środków publicznych.
- Stworzenie systemu udostępniania treści audiowizualnych za pomocą Internetu, w tym utworzenie portalu misji publicznej, w którym dostępne będą archiwa telewizji publicznej i radia oraz inne dzieła misji publicznej, pochodzące z różnych kanałów i źródeł.
- Wdrożenie naziemnej telewizji cyfrowej jako nowoczesnego, otwartego i ogólnopolskiego systemu dystrybucji usług i treści. System ten zwiększy efektywność wykorzystania spektrum radiowego oraz otworzy rynek dla nowych nadawców RTV.
- Uproszczenie zasad koncesjonowania nadawców oraz wprowadzenie i promocja zasad współregulacji i samoregulacji nadawców i dostawców treści audiowizualnych.
- Kampania promocyjna i informacyjna popularyzująca wykorzystanie technologii cyfrowych, w celu zwiększenia popytu na treści i usługi cyfrowe.

Adresaci:

Podmioty aktywne w sektorze mediów elektronicznych tworzącym usługi i treści. Pośrednio beneficjentem będą wszyscy użytkownicy mediów elektronicznych.

Skutki:

Zwiększenie udziału sektora podmiotów tworzących usługi i treści cyfrowe w tworzeniu PKB z poziomu około 3,5% do poziomu 5% w 2012 i 7% do roku 2015.

Zwiększenie konkurencyjności polskiego sektora tworzącego usługi i treści w porównaniu z innymi krajami naszego regionu.

Zmniejszenie barier administracyjno-prawnych i poprawa warunków inwestycyjnych dla podmiotów krajowych i zagranicznych tworzących usługi i treści cyfrowe.

Wzrost dochodów budżetu państwa z tytułu podatku VAT oraz CIT generowanego przez sektor mediów elektronicznych tworzących usługi i treści szerokopasmowe.

Wzrost dochodów budżetu państwa z tytułu opłat za rezerwację częstotliwości zwolnionych w związku z wdrożeniem naziemnej telewizji cyfrowej, pobranych od nadawców programów RTV oraz operatorów bezprzewodowych sieci telekomunikacyjnych nowej generacji.

Organ odpowiedzialny:

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Minister Gospodarki, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

4.2.3 Digitalizacja zasobów kultury, dziedzictwa narodowego, edukacyjnych i naukowych

Cel:

Zwiększenie dostępności dziedzictwa kulturowego oraz treści edukacyjnych i naukowych poprzez ich digitalizację i udostępnianie w sieciach szerokopasmowych.

Narzędzia:

- Stworzenie systemu digitalizacji i udostępniania dokumentów bibliotecznych, archiwalnych, audiowizualnych i muzealiów (w tym powołanie Centrów Kompetencji w Bibliotece Narodowej, Narodowym Archiwum Cyfrowym, Narodowym Instytucie Audiowizualnym oraz Krajowym Ośrodku Badań i Dokumentacji Zabytków), wyposażanie pracowni digitalizacyjnych oraz prowadzenie działań edukacyjnych. Działania te będą prowadzone w ramach programu MKiDN „Zasoby cyfrowe” oraz Wieloletniego Programu Rządowego „Kultura+” (od roku 2011).
- Nowelizacja ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, mająca na celu umożliwienie wykorzystania utworów osieroconych (w przypadku których nadal obowiązują prawa autorskie a brak jest możliwości zidentyfikowania lub odnalezienia ich właściciela co uniemożliwia uzyskanie licencji na ich wykorzystanie) oraz ułatwienie dostępu do treści zdigitalizowanych.
- Stworzenie systemu udostępniania treści audiowizualnych za pomocą Internetu, w tym utworzenie portalu misji publicznej, w którym dostępne będą archiwa publicznej telewizji i radia oraz inne dzieła misji publicznej, pochodzące z różnych kanałów i źródeł.
- Digitalizacja i udostępnianie treści naukowych w ramach programów Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych Academia, Biblioteka Wirtualna Nauki oraz Interdyscyplinarny System Interaktywnej Informacji Naukowej i Naukowo-Technicznej. Wdrożenie w ich ramach programu otwartego dostępu do treści naukowych.

Adresaci:

Instytucje kultury, instytucje naukowe i edukacyjne zajmujące się digitalizacją swoich zbiorów. Pośrednio beneficjentem będą wszyscy obywatele, zyskujący dostęp do kultury, wiedzy i edukacji z pomocą Internetu.

Skutki:

Umożliwienie do 2020 r. dostępu cyfrowego do co najmniej 15 milionów pozycji umieszczanych w archiwach, bibliotekach, wirtualnych muzeach, cyfrowych archiwach audiowizualnych i repozytoriach cyfrowych.

Umożliwienie do końca 2013 r. dostępu przez Internet do co najmniej 1 miliona reprodukcji cyfrowych wszystkich typów dokumentów bibliotecznych.

Stworzenie do 2020 r. powszechnego dostępu do zasobów muzealnych w wersji cyfrowej dzięki budowie internetowej ogólnopolskiej bazy danych o obiektach muzealnych i zabytkach oraz digitalizacja ewidencji zabytków prowadzonej przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków.

Przekształcenie do 2020 r. do postaci cyfrowej materiałów audiowizualnych przechowywanych w archiwach, bibliotekach, muzeach oraz FilMOTECE Narodowej.

Fundusze przeznaczane na digitalizację:

	Wysokość budżetu
Program "Zasoby Cyfrowe"	20 mln zł (2010 r.)
Część „Digitalizacja” Wieloletniego Programu Rządowego „Kultura+”	120 mln zł (w latach 2011-2015)
Centra Kompetencji	75 mln zł rocznie
Koszt pozyskania i udostępnienia treści audiowizualnych wraz z inwestycjami	35 mln zł (2010-2011)
Projekt Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych Academica	34 mln zł (do 2012 r.)
Projekt Interdyscyplinarny System Interaktywnej Informacji Naukowej i Naukowo-Technicznej	60 mln zł (do 2012 r.)

Organ odpowiedzialny:

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w zakresie programów Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych Academica, Biblioteka Wirtualna Nauki oraz Interdyscyplinarny System Interaktywnej Informacji Naukowej i Naukowo-Technicznej), Minister Edukacji Narodowej.

4.3 Rynek pracy

4.3.1 Ułatwienie absolwentom wejścia na rynek pracy – program „Lepszy Start”

Cel:

Ułatwienie młodym bezrobotnym oraz poszukującym pracy skutecznego wejścia na rynek pracy.

Narzędzia:

- Zwiększenie do 300 mln zł w 2010 r. nakładów na działania aktywizacyjne skierowane do osób młodych, finansowanych z rezerwy Funduszu Pracy, będących w dyspozycji ministra właściwego ds. pracy.
- Przygotowywanie przez powiatowe urzędy pracy tzw. Indywidualnych Planów Działań, które będą obejmowały: diagnozę możliwości i preferencji młodego człowieka, potencjalne bariery utrudniające podjęcie zatrudnienia, działania możliwe do zastosowania przez urząd pracy w ramach programu dostosowane do indywidualnych potrzeb klienta i uwarunkowań lokalnego rynku pracy, w tym przedstawienie mu oferty/ofert pracy, pomoc w wyborze pracodawcy oraz pomoc w nawiązaniu kontaktu z wybranym pracodawcą.
- W przypadku braku odpowiednich ofert pracy działania aktywizujące w ramach IPD obejmować będą w szczególności dofinansowanie kosztów studiów podyplomowych, szkolenia prowadzące do zdobycia lub podniesienia kwalifikacji zawodowych, wsparte ustawowymi instrumentami rynku pracy (tj. możliwościami udzielenia pożyczki szkoleniowej, dofinansowania kosztów egzaminów oraz kosztów uzyskania licencji, stypendiów). Ponadto powyższe działania połączone będą z takimi formami wsparcia jak staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, refundacja pracodawcy kosztów wyposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy/prace interwencyjne lub przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, w tym kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa.
- Wprowadzenie możliwości realizacji działań w ramach programu „Lepszy Start” w formule programów specjalnych. Specyfiką tego rozwiązania jest możliwość łączenia ustawowych usług i instrumentów rynku pracy ze specyficznymi rozwiązaniami dostosowanymi do indywidualnych potrzeb uczestników programu oraz możliwość obejmowania każdego uczestnika programu kilkoma formami aktywizacji zawodowej przy równoczesnym wspieraniu całokształtu działań „specyficznymi elementami wspierającymi zatrudnienie” w sytuacji, kiedy proces aktywizacji i doprowadzenia do zatrudnienia wymaga niestandardowych rozwiązań.

Adresaci:

Osoby młode mające trudności w wejściu i zaistnieniu na rynku pracy.

Skutki:

Zwiększenie poziomu aktywizacji osób młodych na rynku pracy.

Organ odpowiedzialny:

Minister Pracy i Polityki Społecznej.

4.3.2 Ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej

Cel:

Zmniejszenie obciążeń administracyjnych związanych z realizacją inwestycji.

Ułatwienie i skrócenie czasu pozyskiwania informacji przestrzennej na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej.

Zmniejszenie kosztów obiegu i archiwizacji dokumentów sprzedaży (faktur) .

Narzędzia:

- Ułatwienie inwestycji budowlanych:
 - wprowadzeniu uproszczonych zasad lokalizacji inwestycji w obszarze już zabudowanym i wyposażonym w niezbędną infrastrukturę w ramach uzupełniania zabudowy oraz dla małych obiektów realizowanych na terenach przewidzianych do zabudowy;
 - integracji procedur planistycznych i „środowiskowych” pozwalających w jednym postępowaniu, a nie w oddzielnych, określić wszystkie istotne uwarunkowania lokalizacji inwestycji, co znacząco zredukuje czas przeznaczony na poszczególne procedury administracyjne;
 - ograniczeniu terminów poszczególnych etapów postępowań planistycznych i lokalizacyjnych oraz wprowadzenie kar za ich nieprzestrzeżenie.
- Rozpoczęcie wraz z pracami nad kodeksem budowlanym, prac mających na celu wprowadzenie „jednego okienka” obsługującego wszystkie formalności związane z uzyskaniem pozwolenia na budowę.
- Rozbudowa portalu internetowego – Geoportal.gov.pl. W ramach Geoportalu sukcesywnie do 2013 r. będą udostępniane bazy danych przestrzennych dotyczące:
 - infrastruktury drogowej i kolejowej;
 - budynków, budowli i urządzeń;
 - pokrycia i użytkowania terenu;
 - punktów adresowych;
 - ulic i miejscowości;
 - granic administracyjnych oraz granic własności miejscowej organów i instytucji;
 - działek ewidencyjnych.
- Budowa Zintegrowanego Systemu Informacji o Nieruchomościach (ZSIN), który zapewni integrację ewidencji gruntów i budynków z nową księgą wieczystą.
- Wprowadzenie uproszczeń w stosowaniu faktur elektronicznych w rozliczeniach podatkowych, co przyczyni się do szerszego ich wykorzystania i jednocześnie wpłynie na zmniejszenie kosztów i ułatwi przechowywanie dokumentów sprzedaży; rozwiązanie to będzie możliwe po zakończeniu prac na zmianę dyrektywy, która określać będzie nowe zasady wystawiania faktur elektronicznych i papierowych; prace nad dyrektywą są bardzo zaawansowane.

Adresaci:

Przedsiębiorcy oraz osoby rozpoczynające działalność gospodarczą.

Skutki:

Pobudzenie procesu inwestycyjnego i w rezultacie tworzenia nowych miejsc pracy.

Przyspieszenie procesu uzyskiwania pozwoleń na budowę przy zapewnieniu bezpieczeństwa procesu budowlanego.

Skrócenie czasu i zmniejszenie nakładów potrzebnych na rejestrację własności nieruchomości.

Istotna poprawa pozycji Polski w rankingu Doing Business – uatrakcyjnienie Polski dla inwestorów.

Organ odpowiedzialny:

Minister Sprawiedliwości, Minister Infrastruktury, Minister Finansów, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

4.4 Intensyfikacja wykorzystania środków UE

Cel:

Zwiększenie poziomu inwestycji prorozwojowych.

Narzędzia:

- Pełna realizacja ustalonego w grudniu 2008 r. celu kwot wydatków kwalifikowalnych certyfikowanych do KE w 2009 r. w wysokości 16,8 mld zł. Na 31 grudnia 2009 r. wartość wydatków kwalifikowanych wyniosła 16,9 mld zł, co stanowi 101% celu.
- Określenie i wykonanie pożądanego celu dotyczącego kwot wydatków kwalifikowalnych certyfikowanych do KE w rozbiciu na poszczególne programy operacyjne i instytucje na 2010 r. Zgodnie z projekcją pożądanego poziomu kwot certyfikowanych do KE oraz mając na uwadze cel wyznaczony na 2009 r., wartość wydatków certyfikowanych do KE w 2010 r. powinna sięgnąć kwoty co najmniej 26,98 mld zł.

Adresaci:

Podmioty realizujące projekty współfinansowane ze środków UE: budżet państwa, jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe.

Skutki:

Intensyfikacja wykorzystania środków UE poprzez ustanowienie zwiększonego celu, co „wymusi” na właściwych instytucjach, zarówno realizujących projekty, jak i obsługujących realizację projektów, przyspieszenie procesu wdrażania poszczególnych programów operacyjnych.

Zwiększenie pozytywnego wpływu funduszy unijnych w rozwój polskiej gospodarki, co w latach 2009-2013 pozwoli na:

- ponad pięciokrotne zwiększenie pozytywnego wpływu funduszy UE na tempo wzrostu realnego PKB w porównaniu z latami 2004–2008 (w latach 2009–2013 średnio 0,8 p.p. rocznie wobec 0,15 p.p w latach 2004–2008);
- ponad dwukrotnie większy wzrost liczby pracujących w latach 2009-2013 (o 109 tys.) niż w latach 2004–2008 (o 45 tys.);
- pięciokrotne zwiększenie pozytywnego wpływu funduszy UE na wzrost stopy inwestycji w porównaniu z latami 2004–2008 (dodatni wpływ rządu 1,79 p.p w latach 2009–2013 wobec 0,35 p.p. w latach 2004–2008).

Rok	Wpływ absorpcji funduszy europejskich								
	PKB realne			Inwestycje			Pracujący (tys. osób)		
	Scenariusz bez funduszy	Scenariusz z funduszami	Wpływ funduszy (w p.p.)	Scenariusz bez funduszy	Scenariusz z funduszami	Wpływ funduszy (w p.p.)	Scenariusz bez funduszy	Scenariusz z funduszami	Wpływ funduszy (w proc.)
2004	5,33	5,30	-0,03	18,13	18,10	-0,03	13504	13504	0,00
2005	3,53	3,60	0,07	18,14	18,20	0,06	13832	13834	0,01
2006	5,92	6,20	0,28	19,30	19,70	0,40	14324	14338	0,10
2007	6,46	6,80	0,34	20,91	21,60	0,69	14965	14997	0,21
2008	4,79	4,90	0,11	21,36	22,00	0,64	15512	15557	0,30
2009	0,64	1,41	0,77	19,61	20,79	1,18	15869	15938	0,44
2010	2,49	3,16	0,67	20,58	22,16	1,58	16115	16213	0,61
2011	3,72	4,43	0,71	20,32	22,09	1,77	16295	16416	0,74
2012	3,49	4,34	0,85	20,06	22,13	2,07	16455	16597	0,86
2013	3,36	4,42	1,06	19,79	22,14	2,35	16582	16736	0,93
2014	3,26	3,54	0,28	19,44	21,70	2,26	16601	16761	0,96
2015	3,25	3,36	0,11	19,13	21,16	2,03	16545	16705	0,96
2016	3,23	2,78	-0,45	18,89	20,23	1,34	16473	16620	0,89
2017	3,20	3,08	-0,12	18,68	19,81	1,13	16394	16532	0,84
2018	3,16	3,12	-0,04	18,50	19,57	1,07	16307	16444	0,84
2019	3,13	3,09	-0,04	18,33	19,37	1,04	16214	16352	0,85
2020	3,10	3,06	-0,04	18,16	19,18	1,02	16118	16259	0,87

Źródło: Cykliczne badania ewaluacyjne na temat: „Wpływ realizacji polityki spójności na kształtowanie się głównych wskaźników dokumentów strategicznych – Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006 i Narodowej Strategii Spójności 2007-2013 oraz innych wybranych wskaźników makroekonomicznych na poziomie krajowym i regionalnym”, Instytut Badań Strukturalnych, 2009.

Organ odpowiedzialny:

Minister Rozwoju Regionalnego

5 Sprawne i przyjazne państwo

5.1 Usprawnienie funkcjonowania administracji

5.1.1 Wdrożenie systemu promowania, rozliczania i oceny pracy wykonanej dla innych niż macierzysta jednostek oraz umożliwienie konkurencji o zadania przez pracowników administracji

Cel:

Zwiększenie zdolności administracji do realizacji projektów wdrożeniowych i analitycznych poprzez wprowadzenie systemu motywującego dyrektorów generalnych, szefów komórek organizacyjnych oraz poszczególnych pracowników administracji do podejmowania współpracy międzyresortowej i konkurencji o realizację zadań.

Narzędzia:

- Wprowadzenie specjalnego trybu współpracy międzyresortowej, zgodnie z którym menadżerowie kierujący projektami realizowanymi we współpracy z innymi resortami uzyskają narzędzia efektywnego zarządzania pracownikami, oceny jakości ich pracy oraz możliwości dodatkowego premiowania w zależności od uzyskanych rezultatów.
- Stworzenie systemu rozliczeń finansowych, który będzie motywował dyrektorów generalnych i szefów komórek organizacyjnych do zwiększenia zakresu i jakości współpracy międzyresortowej realizowanej przez podległych im pracowników.
- Utworzenie bazy pracowników administracji państwowej podejmujących wyzwania związane z realizacją projektów dla innych resortów, wraz z ich krótkim profilem obejmującym posiadane doświadczenie oraz realizowane zadania. Z bazy danych mogłyby korzystać poszczególne urzędy, szukające ekspertów z danej dziedziny oraz zainteresowane ich usługami doradczymi.
- Stworzenie możliwości konkurencji o realizację wybranych projektów przez wszystkich pracowników administracji.

Adresaci:

Dyrektorzy generalni, szefowie komórek organizacyjnych oraz pracownicy administracji państwowej.

Skutki:

Zapewnienie profesjonalnego zarządzania projektami o znaczeniu ponadresortowym przez najlepszych pracowników administracji.

Zwiększenie motywacji pracowników administracji do przygotowania i uczestniczenia w przygotowywaniu projektów, które znajdą akceptację wszystkich resortów i zostaną efektywnie wdrożone.

Upowszechnienie pracy zespołowej i upodmiotowienie pracowników administracji.

Umożliwienie szerokiego wykorzystania wiedzy i umiejętności poszczególnych pracowników administracji.

Uniknięcie zjawiska polegającego na dublowaniu pracy wykonywanej w administracji lub zlecanej na zewnątrz w związku z ograniczonymi możliwościami egzekwowania zadań od pracowników niepodlegających zwierzchnictwu danego ministra.

Zwiększenie mobilności w ramach służby cywilnej, lepsza alokacja pracowników oraz stymulowanie przepływu kompetencji między urzędami.

Promocja i bardziej adekwatne wynagradzanie najlepszych pracowników.

Bardziej racjonalne wykorzystanie posiadanych zasobów kadrowych.

Organ odpowiedzialny:

Zespół ds. Programowania Prac Rządu.

5.1.2 Optymalizacja modelu działania oraz procesów biznesowych realizowanych przez służby jednostek sektora rządowego

Cel:

Osiągnięcie korzyści wynikających z wydzielenia na zewnątrz lub centralizacji w ramach Centrum Usług Wspólnych wybranych funkcji pomocniczych względem podstawowej działalności jednostek sektora rządowego, a następnie także samorządowego.

Narzędzia:

- Analiza obszarów i procesów wsparcia i przygotowanie koncepcji docelowego modelu działania tych obszarów oraz procesów realizowanych przez służby jednostek sektora rządowego. W większości instytucji sektora rządowego powielane są te same funkcje wsparcia (usługi informatyczne, finansowo-księgowe, zakup surowców i materiałów, zakup sprzętu informatycznego i biurowego, usługi transportowe, usługi sprzątnia i ochrony, usługi kadrowe i płacowe, itp.) w tych samych lub bliskich lokalizacjach, ale zorganizowane i działające odmiennie i całkowicie oddzielnie. Brak standardów, nieoptymalne przebiegi procesów, brak koordynacji centralnej, wpływają na niską efektywność operacyjną i kosztową służb wsparcia. W konsekwencji sektor nie może wykorzystać efektu skali ani zastosować najlepszych wzorców działania, a jego koszty są wyższe niż wykonujących te same czynności podmiotów sektora prywatnego.
- Wskazanie obszarów, procesów i zasobów podlegających wydzieleniu na zewnątrz (lub likwidacji jeśli dane usługi mogą być świadczone przez dostawców zewnętrznych po niższych kosztach). W szczególności analizie wydzielenia na zewnątrz (outsourcing zewnętrzny) poddane powinny być następujące obszary/usługi wsparcia: usługi ochrony, usługi sprzątnia, usługi poligraficzne, kompleksowa obsługa flotowa samochodów, zakupy paliwa do samochodów (karty i punkty rabatowe dla instytucji), organizacja, rezerwacje i zakupy biletów lotniczych (ulgi z programów milowych dla instytucji, a nie osób), usługi teleinformatyczne (telefony, dostęp do Internetu), usługi hotelowe.
- Wskazanie obszarów, procesów i zasobów, dla których centralizacja w ramach Centrum Usług Wspólnych (ang. Shared Services Centre) pozwoliłaby osiągnąć korzyści wynikające z efektów synergii, standaryzacji procesowej, efektywnej kontroli procesowej:
 - Centralna komórka zakupów: zakupy materiałów biurowych, sprzętu biurowego, wyposażenia;
 - Centralna komórka informatyczna: zakup i instalacja sprzętu i oprogramowania informatycznego, utrzymanie sprzętu i oprogramowania, usługi serwisu i help desk;
 - Komórka Data Center: rządowe centrum informatyczne/obliczeniowe (wspólne serwery, przestrzeń dyskowe);
 - Centralna komórka kadrowo-płacowa: centrum rekrutacji, szkolenia, usługi naliczania płac (naliczanie płac);
 - Centralna komórka finansowo-księgowa: sprawozdawczość, ewidencja transakcji gospodarczych;
 - Część zadań, które zaklasyfikowano jako możliwe do świadczenia przez podmioty zewnętrzne, może też być zrealizowana w ramach centrów usług wspólnych.

- W ramach koncepcji docelowego modelu działania służb wsparcia przygotowanie diagnozy aktualnego stanu, przegląd rozwiązań zastosowanych w innych krajach oraz wybór optymalnego rozwiązania dostosowanego do struktury organizacyjnej i instytucjonalnej w polskim sektorze publicznym.
- Ew. powielenie rozwiązań zastosowanych w jednostkach sektora rządowego w jednostkach sektora samorządowego, przy czym będzie to wymagało odpowiedniego dostosowania zaproponowanych rozwiązań do specyfiki samorządów lokalnych. Korzyści na poziomie lokalnym mogą też być osiągnięte pośrednio poprzez wyznaczenie standardów, benchmarków i dobrych praktyk w zakresie jakości i ceny usług i zakupów pomocniczych.

Adresaci:

Jednostki sektora rządowego, w kolejnych etapach jednostki sektora samorządowego.

Skutki:

Trwała redukcja wydatków związanych ze świadczeniem usług pomocniczych (realizacją procesów wsparcia) przez jednostki wewnętrzne. Redukcja i standaryzacja wydatków instytucji sektora rządowego na zakup dóbr i usług zewnętrznych poprzez optymalizację procesów zakupowych umożliwiającą lepszą kontrolę wydatkowanych środków finansowych.

Szczegółowa analiza kosztów i oszczędności będzie możliwa po opracowaniu koncepcji i studium wykonalności tego projektu. Obecnie szacunek potencjalnych oszczędności dla budżetu państwa obarczony jest dużą niepewnością. Wydatki bieżące na zakup dóbr i usług zewnętrznych stanowią istotną część wydatków budżetu państwa. W 2008 r. wyniosły one ok. 14 mld zł (1,1% PKB), co odpowiadało 5,1% całości wydatków. W strukturze tych wydatków dominują wydatki na usługi, które stanowią ok. 60%, wydatki na zakup dóbr to ok. 28%, a koszty energii elektrycznej to ok. 7%. W zakresie zakupów należy także uwzględnić wydatki na sprzęt i wyposażenie, które klasyfikowane są jako wydatki inwestycyjne. Szacunkowa wartość takich zakupów w budżecie państwa to ok. 2-3 mld zł. Dodatkowo, należy uwzględnić fundusz wynagrodzeń i pochodnych zatrudnionych w wewnętrznych jednostkach pomocniczych (informatyka, księgowość, ochrona, transport, sprzątanie, itp.), który stanowi istotną część całego funduszu wynagrodzeń, wynoszącego ok. 28 mld zł.

Uwzględniając doświadczenie sektora prywatnego, centra usług wspólnych pozwalają obniżyć koszty świadczenia usług nawet o 20–50% (różne szacunki) w stosunku do kosztów funkcjonowania służb wsparcia w modelu rozproszonym. Uzyskane oszczędności – w zależności od zakresu podmiotowego i przedmiotowego projektu – mogłyby wynieść nawet kilka mld zł rocznie. W przypadku, gdyby zakres działania objął cały sektor finansów publicznych (wraz z jednostkami samorządowymi), potencjalne oszczędności byłyby znacznie większe.

Organ odpowiedzialny:

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów wraz z innymi odpowiedzialnymi działowo resortami.

5.1.3 Reforma systemu poboru podatków

Cel:

Zwiększenie efektywności fiskalnej i kosztowej poboru podatków oraz wzrost stopnia zaspokojenia potrzeb jej interesariuszy.

Narzędzia:

- Przyjęcie zasady, że organy skarbowe nie wymagają potwierdzenia przez podatnika informacji, które już posiadają, a w sytuacjach wymagających uzyskania informacji od podatnika – przyjęcie zasady wyłącznie elektronicznego kontaktu w przypadku przedsiębiorców i fakultatywnie, elektronicznego lub papierowego (do wyboru przez obywatela), w przypadku osób fizycznych.
- Realizacja Programu e-Podatki, który składa się z projektów: e-Deklaracje 2, e-Podatki i e-Rejestracja (projektów wpisanych na listę indykatywną Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–13).
- Zmiany ustaw i rozporządzeń (określenie, które ustawy i rozporządzenia będą wymagały zmiany, możliwe będzie dopiero po sporządzeniu studiów wykonalności dla projektów wchodzących w skład Programu e-Podatki).

Adresaci:

Podatnicy, płatnicy podatków, interesariusze, którzy na mocy prawa mogą w postępowaniu administracyjnym występować na prawach strony w imieniu podatników, płatników lub inkasentów podatków, opłat lub innych niepodatkowych należności budżetowych, inkasenci, Ministerstwo Finansów, organy samorządu terytorialnego.

Skutki:

Radykalne ograniczenie liczby składanych deklaracji podatkowych.

Oszczędności budżetu państwa, które mogą sięgnąć kilkunastu procent kosztów funkcjonowania systemu podatkowego. Z roku na rok obserwowany jest wzrost wydatków budżetu państwa na funkcjonowanie izb i urzędów skarbowych. W 2008 r. wydatki te (bez wydatków na informatykę) wyniosły około 3 251 mln zł.

Likwidacja luki podatkowej (różnicy pomiędzy należnymi wpływami podatkowymi a faktycznie uzyskanymi) może przynieść nawet kilkaset milionów złotych rocznie. W latach 2003-2008 poziom zaległości podatkowych brutto wzrastał średnio w tempie 5% rocznie. Porównując stany na koniec lat 2003–08, średni przyrost zaległości brutto w tym okresie wyniósł ok. 0,8 mld zł rocznie. Na podstawie danych z izb skarbowych stan zaległości brutto z głównych tytułów podatkowych wyniósł na koniec 2008 r. ok. 20 mld zł.

Koszt realizacji Programu e-Podatki (w latach 2009–2013) szacowany jest na kwotę około 281 mln zł, z czego:

- 85% finansowane będzie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- 15% finansowane będzie ze środków budżetu państwa.

Przyjmując, że zastosowane rozwiązanie przyczyni się do obniżenia kosztów funkcjonowania systemu podatkowego o 10% i zmniejszenia przyrostu zaległości podatkowych o połowę, uzyskane korzyści finansowe wyniosą ok. 0,7 mld zł rocznie.

Organ odpowiedzialny:

Minister Finansów

5.1.4 Eliminacja niepotrzebnych procedur administracyjnych oraz rozwijanie e-administracji

Cel:

Poprawa efektywności i dostępności administracji publicznej oraz poprawa relacji obywateli i przedsiębiorców z administracją. Racjonalizacja administracji poprzez eliminację niepotrzebnych procesów i procedur oraz uproszczenie i elektronizację pozostałych.

Narzędzia:

- Integracja kluczowych numerów identyfikacyjnych – PESEL i NIP, a w dalszej kolejności KRS, REGON itd. przy przyjęciu zasady, że podmiot (osoba fizyczna lub prawna) jest identyfikowany w oparciu o jeden identyfikator (w uproszczeniu: osoby fizyczne – PESEL, inne osoby – NIP) a pozostałe numery ewidencyjne mają charakter wtórny i ich znajomość nie jest wymagana od podmiotu w kontaktach z administracją.
- Przyjęcie zasady, że rejestry publiczne są budowane i prowadzone przez właściwe organy z zastosowaniem ujednoczonego modelu danych, dzięki czemu te same dane nie będą powielane w różnych rejestrach oraz – choć rozproszone w różnych rejestrach – będą dostępne dla urzędników w obrębie całej administracji. Umożliwi to zastąpienie wielu zaświadczeń oświadczeniami i ograniczy potrzebę zaangażowania podmiotu (osoby fizycznej lub prawnej) w kontakcie z administracją.
- Rozszerzenie kręgu podmiotów zobowiązanych do stosowania przepisów ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (np. sądy, jednostki badawczo-rozwojowe itp.).
- Udostępnienie zasobów informacyjnych państwa, ujednoczonego katalogu usług publicznych oraz katalogu podmiotów publicznych w ramach Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (projekt ePUAP2).
- Rozszerzenie krajowych ram interoperacyjności – standardów umożliwiających współdziałanie systemów informacyjnych podmiotów publicznych.
- Ujednoczenie zasad wymiany dokumentów w e-administracji oraz wprowadzenie elektronicznego postępowania administracyjnego.
- Wdrożenie od 2011 r. elektronicznego dowodu tożsamości, przebudowa i integracja rejestrów państwowych oraz budowa w kolejnych latach Centralnego Rejestru Aktów Stanu Cywilnego (projekt pl.ID).
- Rozszerzenie i uproszczenie sposobów uwierzytelnienia klientów administracji o nowe, zróżnicowane narzędzia. Udostępnienie Zaufanego Profilu ePUAP oraz podpisu osobistego jako darmowego narzędzia dla obywateli, umożliwiającego kontakt z administracją.
- Rozszerzenie definicji informacji publicznej oraz sprecyzowanie obowiązków podmiotów zobowiązanych do prowadzenia stron internetowych Biuletynu Informacji Publicznej.
- Przyjęcie zasady, że wszystkie nowe regulacje skutkujące wydaniem nowych wzorów dokumentów/formularzy wchodzi w życie nie po ich odpowiedniej publikacji w publikatorach, ale po jednoczesnym opublikowaniu elektronicznej wersji takich wzorów i formularzy usługowych (na ePUAP), na skutek czego w krótkim czasie wszystkie procedury administracyjne będą realizowalne elektronicznie.

- Uregulowanie statusu prawnego skanu dokumentu – przyjęcie zasady, że skan dokumentu, przekazany drogą elektroniczną i opatrzony podpisem elektronicznym wnioskodawcy jest równoważny papierowej kopii dokumentu poświadczonej „za zgodność”.
- Przeznaczenie w ramach programów operacyjnych UE, 370 mln PLN brutto na projekt pl.ID oraz (w latach 2009-2013) 140 mln PLN brutto na projekt ePUAP2.

Adresaci:

Wszystkie osoby fizyczne i prawne.

Skutki:

Stworzenie warunków, aby z punktu widzenia obywatela i biznesu administracja była ciałem efektywnym i działającym monolitycznie, co skutkować będzie poprawą relacji zewnętrznych administracji.

W latach 2010-11 zbliżanie się do, a w roku 2015 osiągnięcie średniego w UE poziomu takich wskaźników skuteczności elektronicznej administracji jak:

- odsetek przedsiębiorstw korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną (w 2009 r.: Polska 61%, UE 71%);
- odsetek przedsiębiorstw korzystających z Internetu do składania ofert w elektronicznym systemie zamówień publicznych (w 2009 r.: Polska 7%, UE 11%),
- odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną (w 2009 r.: Polska 18%, UE 29%);
- wskaźnik dostępności 20 podstawowych usług publicznych (w 2009 r.: Polska 53%, UE 71%);
- dostępność elektronicznych procedur przed udzieleniem zamówienia publicznego (w 2009 r.: Polska 33%, UE 59%).

Jednocześnie na użytek krajowy wypracowany zostanie odrębny system ocen skutków wdrażania kluczowych projektów elektronicznej administracji obejmujących takie informacje jak np. liczba i procentowy wskaźnik wydania dokumentu osobistego z podpisem elektronicznym, liczba usług uruchomionych na platformie ePUAP, liczba osób, które uzyskały możliwość używania podpisu elektronicznego, liczba jednostek sektora publicznego korzystających z aplikacji i usług teleinformatycznych czy ograniczenie liczby zaświadczeń wymaganych od klientów.

Organ odpowiedzialny:

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji we współpracy z Ministrem Gospodarki, Minister Sprawiedliwości (w zakresie statusu prawnego skanu dokumentu), Rządowe Centrum Legislacji (w zakresie publikowania elektronicznych wersji wzorów i formularzy)

5.2 Usprawnienie funkcjonowania oraz zwiększenie przystępności wymiaru sprawiedliwości dla przedsiębiorców i obywateli

5.2.1 Usprawnienie funkcjonowania sądów

Cel:

Skrócenie czasu postępowań i procedur sądowych.

Narzędzia:

- Zastosowanie nowoczesnych technik zapisu przebiegu czynności sądowych w postępowaniu przed sądami powszechnymi poprzez wykorzystanie rozwiązań, takich jak zapis audio lub audio-video rejestrujący przebieg postępowania cywilnego oraz zrównanie pod względem skutków prawnych protokołów elektronicznych oraz pisemnych, sporządzanych na dotychczasowych zasadach (w KPC).
- Rozdzielenie funkcji orzeczniczych i administracyjnych w sądach. Dyrektorom sądów zostaną powierzone obowiązki administracyjne, należące dotychczas do kompetencji prezesów sądów, w tym rola dysponenta budżetu oraz zwierzchnika służbowego urzędników i innych pracowników sądu. Dyrektorzy sądów będą zatem odpowiedzialni za zapewnienie warunków do prawidłowego funkcjonowania sądów. Ponadto, w celu zwiększenia efektywności działań sądu, w wydziałach ksiąg wieczystych oraz w wydziałach gospodarczych do spraw rejestrowych mają być zatrudniani referendarze sądowi, co pozwoli uwolnić stanowiska sędziowskie do spraw bardziej skomplikowanych. Możliwym stanie się składanie skarg i wniosków dotyczących działalności sądów. Nie będzie to dotyczyło działalności w zakresie, w jakim sędziowie są niezawisli, czyli w zakresie orzekania. Organem właściwym do rozpatrywania skarg będzie prezes sądu. W przypadku skargi na działalność administracyjną, prezes – w przypadku uznania skargi za zasadną - będzie zobligowany do podjęcia czynności z zakresu nadzoru.
- Usprawnienie funkcjonowania sądów rejestrowych w zakresie wpisywania do Krajowego Rejestru Sądowego z urzędu przekazanych bezpośrednio przez urzędy skarbowe informacji o nadanych przedsiębiorcom numerach identyfikacji podatkowej NIP.
- Zapewnienie ujawniania w Krajowym Rejestrze Sądowym w rejestrze przedsiębiorców informacji o adresie strony internetowej i adresie poczty elektronicznej, o ile przedsiębiorca takie posiada.
- Zapewnienie bezpłatnego dostępu, w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych, do pełnego zakresu aktualnych danych o wszystkich podmiotach wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego, a także zapewnienie możliwości wglądu do treści dokumentów umieszczonych w elektronicznym katalogu dokumentów.
- Umożliwienie uzyskiwania z Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego odpisów, wyciągów i zaświadczeń oraz informacji udzielanych z Rejestru, zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej, które będą miały moc dokumentów urzędowych, przy czym wydruk sporządzony z dokumentu elektronicznego nie będzie wymagał podpisu i pieczęci.
- Umożliwienie świadczenia dla osób fizycznych i prawnych usług on-line w zakresie dostępu do treści ksiąg wieczystych przez Internet oraz obsługi wniosków elektronicznych o wydanie odpisów ksiąg wieczystych i dokonanie wpisów do ksiąg wieczystych.

Adresaci:

Obywatele, przedsiębiorcy – strony postępowań cywilnych.

Skutki:

Znaczące skrócenie czasu postępowań sądowych oraz zwiększenie przejrzystości i efektywności wymiaru sprawiedliwości, a co za tym idzie zwiększenie poziomu zaufania obywateli.

Wprowadzenie nowych rozwiązań technologicznych wymaga poniesienia wydatków z budżetu państwa w wysokości około 260 mln zł. Rozwiązania te mają być wprowadzane etapami, w związku z tym w 2010 r. przewidziane jest poniesienie kosztów w wysokości 50 mln zł, a w kolejnych dwóch latach w wysokości łącznie 210 mln zł.

Organ odpowiedzialny:

Minister Sprawiedliwości

5.2.2 Stworzenie systemu bezpłatnej pomocy prawnej

Cel:

Zapewnienie niezamożnym obywatelom dostępu do usług prawniczych na etapie przedsądowym oraz w innych postępowaniach niż sądowe.

Narzędzia:

- Stworzenie systemu udzielania informacji prawnej, rozumianej jako udzielenie osobie fizycznej informacji o treści obowiązującego prawa, prawach i obowiązkach wynikających z obowiązujących regulacji prawnych, instytucjach właściwych do załatwienia sprawy oraz trybie postępowania. W ramach informacji prawnej będą udzielane także wyjaśnienia o trybie i przesłankach przyznania podstawowej pomocy prawnej i rozszerzonej pomocy prawnej oraz pomocy prawnej przed sądami (nieobjętej projektowaną ustawą o nieodpłatnej pozasądowej pomocy prawnej i informacji prawnej dla osób fizycznych).
- Utworzenie Centrum Pomocy Prawnej oraz jego ekspozytur w postaci ośrodków pomocy prawnej, początkowo po jednym w każdym mieście wojewódzkim. Ośrodki pomocy prawnej będą pełniły funkcje w obszarach:
 - obsługi systemu pomocy prawnej, obejmującej potwierdzanie przyznania nieodpłatnej pomocy prawnej, rozstrzyganie w przedmiocie odmowy przyznania lub cofnięcia przyznanej nieodpłatnej pomocy prawnej, wydawanie decyzji w przedmiocie przyznania wynagrodzenia oraz zwrotu udokumentowanych wydatków podmiotowi, który udzielił pomocy prawnej beneficjentowi bądź sporządził opinię w przedmiocie braku podstaw do przyznania pomocy prawnej;
 - punktu informacji prawnej;
 - współpracy z podmiotami świadczącymi pomoc w ramach systemu, w tym prowadzenie i udostępnianie list podmiotów.
- Stworzenie platformy współpracy z adwokatami, radcami prawnymi i innymi osobami uprawnionymi na mocy odrębnych ustaw do świadczenia pomocy prawnej oraz organizacjami pozarządowymi zajmującymi się udzielaniem pomocy prawnej, w szczególności świadczonej dla uchodźców – w zakresie, który wynika dla każdego z tych podmiotów z obowiązujących przepisów dotyczących świadczenia usług prawniczych;
- Stworzenie Rady Pomocy Prawnej działającej jako organ ustalający standardy udzielania pomocy prawnej i badający ich przestrzeganie. Rada będzie organem służącym Ministrowi Sprawiedliwości do zapewnienia wysokiej jakości świadczonej pomocy prawnej i informacji prawnej.

Adresaci:

- Dostęp do systemu informacji dla wszystkich osób fizycznych.
- Podstawowa i rozszerzona nieodpłatna pomoc prawna dla:
 - osób, które mają prawo do zasiłku stałego lub zasiłku okresowego. Takie rozwiązanie oznacza, że nieodpłatna pomoc prawna będzie skierowana jedynie do osób, których sytuacja rodzinna i majątkowa jest już zweryfikowana przez organy pomocy społecznej;

Ponadto, bez względu na to czy przyznano im świadczenia z pomocy społecznej, pomoc będzie przysługiwała:

- osobom będącym ofiarami przemocy w rodzinie oraz ofiarami handlu ludźmi;
- niepełnosprawnym;
- ofiarom zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych.

Osoba fizyczna, spełniająca kryteria uzyskania bezpłatnej pomocy prawnej, będzie mogła z niej skorzystać maksymalnie dwa razy w ciągu roku. Ograniczenie to nie będzie dotyczyło jedynie szczególnie uzasadnionych przypadków, np. ofiar przemocy w rodzinie.

Skutki:

Uzyskanie dostępu do informacji prawnej przez każdego obywatela;

Uzyskanie dostępu do pomocy prawnej na etapie przedsądowym przez około 700 tys. najuboższych obywateli oraz zapewnienie pomocy prawnej dla osób będących ofiarami przemocy w rodzinie lub ofiarami klęsk żywiołowych;

Wzrost świadomości prawnej obywateli i zwiększenie możliwości realizacji przez obywateli swoich praw;

Zapewnienie pomocy prawnej na etapie przedsądowym skutkować będzie pośrednio zmniejszeniem ilości spraw na etapie sądowym, gdzie przydzielana jest nieodpłatna pomoc prawna z urzędu („adwokat z urzędu”);

Wdrożenie nowego systemu wymaga poniesienia wydatków z budżetu państwa w następującej wysokości:

Rok 2011 – (faza wstępna oraz faza pilotażu) – 23,5 mln zł;

Rok 2012 – (faza pilotażu i rozbudowy systemu) – 37,3 mln zł;

Rok 2013 – (funkcjonowanie systemu) – 36,7 mln zł.

Organ odpowiedzialny:

Minister Sprawiedliwości

5.3 Aktywizacja społeczności lokalnych i wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży

Cel:

Wyrównywanie szans rozwojowych oraz rehabilitacja dzieci w wieku do 6 lat i uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych (w tym niepełnosprawnych) pochodzących z ubogich gmin.

Narzędzia:

- Dofinansowanie powstania sieci centrów pobytu dziennego dla dzieci w wieku 0–6 lat oraz uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych (w tym niepełnosprawnych) wspomagających ich rozwój poprzez organizowanie im wolnego czasu, a w przypadku dzieci i uczniów niepełnosprawnych również poprzez zajęcia terapeutyczne. Dofinansowanie może być przeznaczone między innymi na: budowę, rozbudowę, modernizację, wyposażenie (np. w komputery, niezbędną biblioteczkę, sprzęt rehabilitacyjny, zabawki), stworzenie internetowej platformy wymiany doświadczeń między centrami oraz utrzymanie przez okres do 1 roku po utworzeniu centrum pobytu dziennego.
- Stworzenie, w oparciu o maksymalnie 3 kryteria rankingu wszystkich gmin Polski w celu wyłonienia ubogich gmin posiadających największe potrzeby w zakresie zaspokajanie potrzeb rozwojowych dzieci i uczniów, w tym niepełnosprawnych.

Adresaci:

Dzieci w wieku 0–6 lat i uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych pochodzący z ubogich gmin, w których braki w zakresie zaplecza infrastrukturalnego, kulturalnego, sportowego, rekreacyjnego, terapeutycznego, itp. mogą prowadzić do zmniejszenia ich szans rozwojowych, co w dłuższej perspektywie będzie miało negatywny wpływ na budowanie potencjału społeczności lokalnych i w konsekwencji na konkurencyjność gmin.

Skutki:

Utworzenie do końca 2011 r. co najmniej 1500 centrów pobytu dziennego.

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej dzieci i młodzieży.

Wsparcie rodziny.

Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży .

Wzrost bezpieczeństwa wśród dzieci i młodzieży.

Skutki dla sektora finansów publicznych (w mln PLN, w cenach z roku 2009)

Rok	2010	2011
Wydatki ogółem	375	875
Wydatki budżetu państwa	300	700

Zakłada się, że koszt utworzenia centrum pobytu dziennego i zakupu pierwszego wyposażenia wyniesie 700–800 tys. zł. Każdy projekt będzie finansowany z 3 źródeł: budżetu państwa (max 80%, ale nie więcej niż 600 tys. zł.), budżetu samorządu województwa (min. 10%) oraz środków własnych gminy (min. 10%), przy czym dopuszczalne jest również finansowanie projektu ze źródeł zewnętrznych.

Organ odpowiedzialny:

Minister Rozwoju Regionalnego